

L. Yılmaz

Profundan

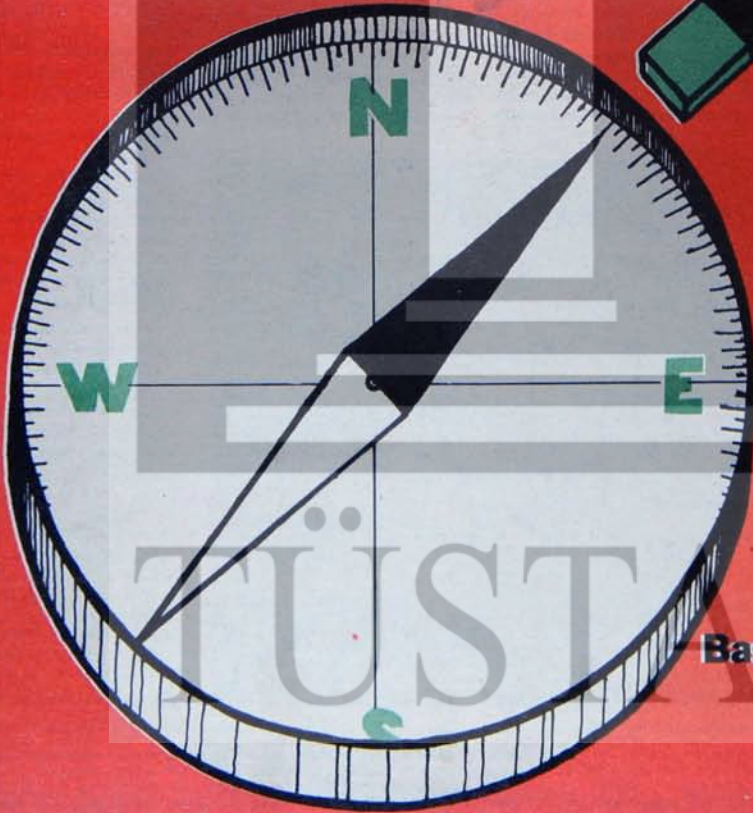
AVA

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜS

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ-SAYI:

KİLİTLENEN KİTLELER

TIP
Başkanlık Kurulu
Bildirisi

TİP Başkanlık Kurulu Bildirisi

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ BAŞKANLIK KURULU, 3 ŞUBAT GÜNÜ TOPLANARAK, SON POLİTİK GELİŞMELERİ DEĞERLENDİREN BİR AÇIKLAMA YAPTI. BU AÇIKLAMAYI OKURLARIMIZA SUNUYORUZ.

Yeni yıl bütçesinin komisyonda görüşülmesi sırasında anarşik olaylar ve kontrgerilla ile ilgili olarak ortaya atılan iddialar ve bunlara karşı MC yanlılarından gelen tepkiler bütçenin halka karşı yapısını ve CHP hükümetinin hızla yürürlüğe koyduğu aynı doğrultudaki ekonomik önlemleri gözardı etmiş benzermektedir.

Gerek ikinci MC hükümeti tarafından, hazırlanıp yeni hükümetçe de aynen benimsenen ve komisyonlarda yapılacağı öne sürülen değişikliklerin esas yapıyı değiştirmeksizin bir iki kalemtedeki ufak düzeltmeleri aşmayan bütçe tasarısı; gerek yeni ithalat rejimi, bir gerçeği açık seçik ortaya koymaktadır.

Yerli tekeller ve bağlı oldukları emperyalist dünyanın, Türkiye'nin bugün içinde bulunduğu darboğazdan çıkabilmesi için dayattığı önlemler yeni hükümetçe de aynen benimsenmiştir. Yeni devalüasyon söylentilerinin Maliye Bakanınca zimnen kabulü de bunun bir

işaretidir. Böylece kalkınma hızının düşürülmesi, halkın daha az tüketmesi, elde edilecek tasarrufun büyük sermayenin ihtiyaçlarına ayrılması, büyük tekeller yararına küçük ve orta işletmelerin adım adım piyasadan çekilmesi sağlanmış olacaktır. Bu ise geniş halk yığınları için daha büyük pahalılık ve işsizlik, daha büyük yokluk ve yoksulluk demektir. Büyük sermaye ve tekeller, içinde bulunulan bunalımın maliyetini işçi ve emekçilerin sırtına yükleyerek ve birkaç büyük tekel yararına ülkedeki toplulaşma ve tekelleşme sürecini hızlandırarak çıkmak istemektedir; ve de bu istek yeni CHP hükümetinin de isteği olmaktadır.

Diğer yandan, bütçe görüşmelerinde MIT, kontr-gerilla ve diğer teşekküllerle ilgili olarak ortaya atılan iddialarla birlikte büyük basın tarafından konuyla ilgili yeni çıkışlar için kamuoyu oluşturma gayretleri gözden kaçmamaktadır. Buna ek olarak ülkemizdeki en büyük tekellerin sözcülerinin, daha

kısa süre önce kongrelerinde demokratik hak ve özgürlükleri "lüks" olarak nitelmişken 141-142. maddelerin kaldırılma gereğinden söz etmeleri ilginç gelişmeler olarak dikkati çekmektedir.

İşçi sınıfı ve emekçi halkımızın yıllardır yürüttüğü demokrasi mücadelesi ve demokratikleşme hareketinin bu oluşumdaki etkisi önemlidir. Başta Türkiye İşçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi Türkiye İşçi Partisi ve onunla birlikte tüm demokratik güçlerin ısrarlı mücadelesi tekeli sermayeyi, çıkarlarını korumak üzere kısa ve uzun vadeli yeni hesaplar yapmak zorunda bırakmıştır. Konunun bu açıdan incelenmesi duruma yeni açıklıklar getirecek niteliktedir. Şöyle ki, bir kez yukarıda belirtilen ve emekçi halkın doğrudan zararına olan ekonomik önlemler ve ülkede gerici ve faşizmin asıl kaynaklarının tekelcilik ve tekel-

ler olduğu gerçeği ve bununla birlikte faşist MHP ve yandaş kuruluşları bu çıkışlarla dikkatten kaldırılmak istenmektedir. Mesele bununla da bitmemektedir. Tekellerin kendi yaratıkları ve yüzde yüz kendilerine bağlı olması gerekirken kontrolden çıkma eğilimi gösteren faşist odakları yeniden tam kontrolleri altına almak ve solda adım adım büyük bir güç olma yönünde gelişen harekete karşı, kendilerinin isteklerine yönlendirebileceklerini umdukları yeni çıkışlara ortam hazırlamak niyetleri hiçbir zaman gözden uzak tutulmamalıdır.

Durum böyle olunca; son günlerde maocu bir partinin kurulması biç de şaşırıcı olmamakta, tersine belirtilen girişimlerin son halkasını oluşturmaktadır. Buna önümüzdeki dönemde yeni halkaların eklenmesi de olasıdır. Bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de, uluslararası sermayenin ve gericiliğin destek ve güdümüyle "sol" adına çıkan maocu hareketlerin ve ülkemizde kurulan yeni partinin gerçek karakteri anti-sovyetizm ve anti-komünizmdir; işçi sınıfı düşmanlığıdır. Böyle bir partinin, tam da şurasıya ortaya sürülmesi elbette rastlantı değildir.

Ancak bütün bu hesaplar işçi sınıfımız ve onun öncülüğünde emekçi halk kitlelerinin emperyalizme ve faşizme, bunun gerçek kaynağı uluslararası ve yerli tekellere karşı yürüttüğü mücadeleyi engellemeyecek, yolundan saptramayacaktır. Bu mücadele, ne doğrudan ve en kaba yöntemlerle, ne de dolaylı ve daha ince, uzun vadeli yöntemlerle önlenecek biçimde giderek daha geniş halk kitlelerini kapsamakta, gelişip, güçlenmektedir. Gündelik olayların derininde yatan gerçekler gün ışığına çıkarılarak gittikçe daha geniş yığımlara maloldukça daha da güçlenecektir ve ergeç bütün hesapları boşa çıkaracaktır.

Sahibi: Yunus Yayınları Ltd.Şti. Adına Nihat SARGIN • Genel Yayın Yönetmeni: Osman SAKALIZ • Yayıncı: İsmail MÜDÜR • Metin ÇULHAÇLI • Teknik Sekreter: Bülent ARTANLI • Yönetim: Komur Sok. 15/8 Kadıköy - ANKARA, Tel: 17 45 81 • İSTANBUL BÜROSU: Fiyatlı Cad. 21/1, Çemberlitaş İSTANBUL, Tel: 26 35 67 • ABONE KOŞULLARI: Yıllık: 200 TL., 6 aylık: 100 TL., AVRUPA, 6 aylık: 250 TL., Yıllık: 500 TL., AMERİKA: 6 aylık: 325 TL., Yıllık: 650 TL., AVUSTRALYA-JAPONYA: 6 aylık: 400 TL., Yıllık: 800 TL. • Posta Çekti: YÜRÜYÜŞ Dergisi 100234 • İLAN KOŞULLARI: Arkta Kapak (renkli): 15.000 TL., Arkta Kapak (siyah-beyaz): 12.000 TL., İç sayfalarda sütun matrisi: 40 TL., Yayın İlanları % 50 indirimlidir. • BASKI: Daily News Web-Ofset Tesisleri • Kapak Dizen: Uğur Ökmen

KİLİTLENEN KİTLELER

Yalçın KUÇUK

Milliyetçi Cephe dönemi ile 12 Mart dönemini karşılaştırmak mümkün. Baskı ve terör açısından benzerlik ortada. Her iki dönem de bir slogan olarak "beynelmilel komünizm" karşı. Ancak 12 Mart, "beynelmilel komünizmi" üniversitede, basında, derneklere, sendikalarda aradı. 12 Mart, üniversiteyi, basını, dernekleri, sendikaları boy hedefi olarak aldı. Üniversite, basın, dernekler ve büyük ölçüde sendikalar Milliyetçi Cephe'nin hedefi bile olmadı. Üniversite, basın, dernekler ve büyük ölçüde sendikalar adına olmasa bile, demokrasi mücadelesi adına kaygı ile karşılanması gereken bir durum. Milliyetçi Cephe Hükümeti döneminde uygulanan baskı ve terörün getirdiği açıklık ortada: Üniversite, basın, dernekler ve büyük ölçüde sendikalar toplumun direnen kurumları olmaktan çıktılar.

Üniversite, çok büyük ölçüde, sermaye ile bütünleşti. 12 Mart özel yüksekokulları yasakladı. 12 Mart'ı izleyen dönemde Türkiye'nin özel sektörü özel üniversiteye sahip olacak duruma geldi. Bugün, dünyanın en güzel yerlerinden birisinde kurulu olan Boğaziçi Üniversitesi'nde öğretim üyesi olabilmek için önce Türkiye'nin büyük tekellerinin birinde danışman olmak gerekiyor. Boğaziçi Üniversitesi'nde öğretim üyesi olabilmek, tekellerin sıkı odalarından çıkıp dünyanın en güzel yerlerinden birinde genç kız ve erkekler arasında dñlenmek anlamına geliyor. Bugün Boğaziçi Üniversitesi, büyük tekellerin bir uzantısı durumunda.

Boğaziçi Üniversitesi'nin özelliği, büyük sermaye-üniversite kaynaşmasının en gelişmiş örneğini vermesindedir. Yoksa, tek olmasında değil. Aynı kaynaşma, daha az gelişmiş olarak, diğer üniversitelerde de görülmüştür. Görüldüğü için de üniversite, Milliyetçi Cephe döneminin boy hedefi olma şans ve onurunu yitiriyor. Kuşkusuz bu durum, üniversite içinde tutarlı demokrat kadroların bulunmadığı anlamına gelmiyor. Bunlar var. Ama bütünüyle üniversiteyi temsil etmiyorlar. Üniversiteyi etkilemiyorlar. Üniversite ve dışında demokrat üniversite ve demokrat toplum için mücadele ediyorlar. Yalnız sınırlı bir etkinlikte. Üniversite içindeki sınırsız etkinlikte Milliyetçi Cephe Hükümeti'nin hiç bir dddi sonucu olmadı.

Türkiye tarihindeki tüm baskı dönemleri, günlük basına sürtüşmeye girmek zorunda kaldı. Günlük basına kavga etti, Mendere öncesinde, Mendere döneminde, Demirel zamanında ve 12 Mart'ta böyle oldu. Milliyetçi Cephe, baskı ve zulümde bütün bu dönemleri geride bıraktı. Ama günlük basına hiç derde değmedi. Günlük basın, en ilericileri dahil, Milliyetçi Cephe Hükümeti'nin boy hedefi olma şans ve onuruna kavuşamadı. Özellikle günlük basının "ilerici" kesitlerinde bir takım "ilerici" yazarlar "yalnız biz MC ile mücadele ediyoruz" hastalığına yakalandılar. Bu hastalığa rağmen, Milliyetçi Cephe böylesi "ilerici" yazarlara yalnızca "itibar" etti. Çok açık nedenlerle: Günlük basının en ilerici de, en biçkin "işçi sınıfı" edebiyatı yaparı da aslında ve özünde Halk Partisi politikasını savundu. Halk Partisi politikasını savunmak, aslında ve özünde, sermayenin çizgisini savunmak demek oluyor. Sermayenin çizgisini savunarak Milliyetçi Cephe'ye karşı durmak ve dolayısıyla da Milliyetçi Cephe'nin boy hedefi olmak mümkün değil.

Dernekler ve sendikalarındaki durum daha da açık. Bundan bir süre önce İstanbul Spor ve Sergi Sarayı'nda 40 "demokratik kitle örgütü" NATO'yu protesto toplantısı düzenledi. Ancak iki bin kişi katıldı. Kırk "demokratik kitle örgütü" ancak iki bin kişilik toplantı düzenliyebiliyorsa, bu tür örgütlerin Milliyetçi Cephe için ciddi bir sorun olmasın beklemek pek zor. Kendi tabanını harekete getiremeyen örgütlerin demokratik mücadeledeki etkinlikleri sınırlı kalmaya mahkum. "Demokratik kitle örgütü" sayısını, bunların ortak demecilerini, ortak demecilere katılan örgüt miktarını artırmakla demokratik mücadelede etkinlik artırılmıyorsa. Bu yüzden de hedef şaşırtmaya yönelik bir-iki şaşırtıcı girişim dışında, "demokratik kitle örgütleri" Milliyetçi Cephe Hükümetinin boy hedefi olmadı.

Mühendis-mimar odaları da dahil demokratik kitle örgütleri olmadan da demokratik kitle var. Demokratik kütlenin varlığı, örgüt yöneticilerinin sendikalarının aksine, örgüt olup olmaması ya da örgütün dışında şu ya da bunun olmasıyla ilgili değil. Demokratik kitle, tarihsel ve sınıfsal bir kategori olarak mevcut. Örgüt olsa da olmasa da demokratik kitle var. Öğretmen örgütleri olmadan öğretmen kütlesi, mimar-mühendis odaları olmadan mimar-mühendis kütlesi, öğrenci örgütleri olmadan öğrenci kütlesi olduğu gibi. Demokratik mücadelede önemli olan bu kütlenin hareketliliği. Milliyetçi Cephe Hükümeti döneminde bu kitle, büyük ölçüde, hareketsiz kaldı. Kitleler kilitlendi.

Neden, kitleler kilitlendi? Kitlelerin kilitlenmesi, 12 Mart ya da MC

döneminin zulüm ve dinayetleri ile açıklamak mümkün değil. Çünkü 12 Mart'tan kitleler mücadele kararlığı artmış olarak çıktı. Ancak Milliyetçi Cephe dönemi, aynı zamanda, burjuvazinin sosyal demokrasi atılımını gerçekleştirdiği bir dönem oldu. Halk Partisi, sosyal demokrasi maskesi altında, en büyük atılımını MC döneminde yaptı. Bu dönemde büyük burjuvaziden başlayarak sermayenin çok büyük bölümü ve asıl önemlisi "demokratik kitleler" Halk Partisi oldu. Somut örnekleri ortada: Son otuz yıl içinde Halk Partisi, hiç bir zaman "demokratik kitle örgütleri" içinde bu denli seçim kazanmadı. Demokratik kitle örgütlerinin Halk Partisi olması, aslında ve özünde, sermayenin etkisi altına girmesi demek oldu. Böylece kitleler kilitlendiler. Dolayısıyla da etkinliklerini kaybettiler.

Halk Partisi olmak da türlü türlü. En saygıya değer olanları açık Halk Partileri. Açık Halk Partilerinin en kötüsü bile, maskeli Halk Partilerinin en edebi olanından çok daha saygıya değer. Açık Halk Partileri, ilerlemeci Halk Partileri, cuntacı Halk Partileri, goşist Halk Partileri ve Maoacı Halk Partileri ile birlikte demokratik kitleleri hareketsizliğe sürüklediler. Gayet tutarlı bir süreyle: Aslında ve özünde sermayeyi yanastan bir eğilim, sermayenin azgın politikası demek olan MC karşısında fazla hareketli olamaz. Olamadı.

Milliyetçi Cephe dönemi geride kaldı. Ama kilitlenme devam ediyor. Bir süre daha devam edecek. Büyük sermayesi ile, sermayesi ile, televizyonu ile, basını, dernek ve sendikaları ile Türkiye'de mücadelenin Milliyetçi Cephe ile Halk Partisi arasında olduğu şartlandırması kolaylıkla sökülmeyecek. Şu anlamda: Bu ikilem ile sermayenin bakış açısı ve ideolojisi toplumun çeşitli kesitlerinde yeni ve önemli mevziler kazandı. Bunları kolay kolay terketmeyecek.

Görkemli 1961-1971 döneminde başını Türkiye İşçi Partisi'nin çektiği demokratik toplumsal muhalefetin çekim alanında ayrı otlar yeşerdi. Ayrı otlar arsız oluyor. Çabuk büyüyor. Çabuk kök salıyor. Bu yüzden kitleler içinde, kitlelerin de en deneyimli kesimlerinde, kök salan sermayenin ideolojisinin sökülmesi zaman alacak. Bunu bilmek çok önemli ve gerekli. İki açıdan. Birincisi, geriye doğru. Birincisi, "aman şimdi sosyalizmin zamanı değil, bir Halk Partisi gelsin hele" diyenlere karşı yapılan mücadelenin haklılığı ile ilgili. Geriye bakıldığı zaman bu mücadele ile ilgili söylenecekler şöyle: Özel ve nesnel nedenlerle, fakat her yerde, bu mücadelenin daha sert, daha ayrıntılı ve daha kararlı yapılması olmasına hayıflanmak gerek. Tersine değil. Bu hayıflanmayı ancak bundan sonra telafi etmek mümkün. Telafi edilecek.

İkincisi, ileriye doğru bakış açısı ile ilgili. Şimdi Halk Partisi Hükümeti. Halk Partisi'nin hükümet oluşu ve hükümetinin uygulamaları, bilimsel sosyalistlerin, Türkiye İşçi Partilerinin söylediklerini doğruluyor. Doğrulama, çok iyi ve güzel. Yalnız bundan yanlış sonuçlar çıkarılmama koşulu ile. Şöyle: Bilimsel sosyalistlerin söyledikleri doğrulanıyor diye "demokratik kitlelerin" ve özellikle deneyimli kesitlerin Halk Partisi'nden hızla kopacağını beklemek koşulu ile. Hızlı ve sadece söyleneler doğru çıktığı için bir kopma beklemek şu anlama geliyor: Bilimsel sosyalist dünya görüşüne sahip kitleler, bir yanlış nedeniyle, ya bir kabulsu ya da aşırı baskının yarattığı serap ile kurtuluşu Halk Partisi'nde gördüler. Şimdi yanlışın, kabusun ya da serabın etkisinden kurtuldular. Tekrar gerçek dünya görüşüne önecekler. Hızlı bir biçimde, Halk Partisi'nden kopma beklemenin anlamı ve daha doğru bir deyişle anlamsızlığı burada yatıyor.

Bu anlamsızlık daha büyük bir anlamsızlığı beraberinde taşıyor. 12 Mart'ın arkasından gelen MC-CHP ikilemini tabiri cazip etkilerini çok hafifletmek oluyor. Bu dönemde sermayenin sosyal demokrat ideolojisi, bütün tutarsızlığı ve yamalı boğça görüntüsü ile, demokrat yığımlara enekte edildi. İlerlemeci Halk Partilerinin, cuntacı Halk Partilerinin, goşist Halk Partilerinin, Maoacı Halk Partilerinin gevezelikleri de bu tutarsızlıkları kolayca yutturabilmek için ayran işlevini gördü. Yamalı boğçaya bir de sol gevezelik eklenecek tam bir bulanaç haline getirildi. Şimdi bulanaç aşaması yaşanıyor.

Bu aşamadan çıkılacak. Bu aşamadan çıkmanın bir tek yolu var: Başından başlayarak sosyalizmin gür sesini, tutarlı programını her köşeye götürmek. Sosyalizmin gür sesini ve tutarlı programını, Lenin'in güzel bir benzetmesi ile, bir annenin hasta evladına daha fazla ihtimam göstermesi gibi, en çok ideolojik hastalığa yakalanmış kesitlere götürmek. Ama her yerde ve her yerde sosyalizmin bayrağını ve yalnız bu bayrağı dik tutmak. Bu yapıldığı zaman, kitlelerdeki kilitlenmeyi çözmek mümkün. Çözme, önce yavaş, sonra birden bire çok hızlı ve gür olacak.

SAĞA DÖNMEKLE KÖŞEYİ DÖNMEK MÜMKÜN MÜ?

Yeni hükümetin göreve başlamasından bu yana geçen bir ay boyunca genellikle beklenmeyi uygun gören AP Genel Başkanı Süleyman Demirel, geçtiği hafta sonu ortalarında sahneye kontrgerilla konusuyla çıktı.

Demirel bu konuda bir basın toplantısı düzenlerken, 12 Mart'ın 1. Ordu ve İstanbul Sıkıyönetim Komutanı Faik Türein'de konuştu. Demirel ve Türein'ü bir gün sonra 12 Mart idamcılarında Ali Elverdi izledi. Konu, kontrgerilla, MIT, şiddet, cinayet olunca, Demirel, sabneyi özel yetiştirilmiş uzmanlarıyla donatmayı ihmal etmediği...

SECAAT ARZEDERKEN

Normal hal ve şartlarda Yüce Divan sanığı olması gereken AP Genel Başkanı şöyle soruyordu:

"Hükümetin başını kontrgerillamın ne olduğunu, nereye bağlı olduğunu açıklamaya davet ediyorum."

Demirel "beşuğ" bir çehreyle devam ediyordu:

"MIT'in hangi yasadışı faaliyetlere karıştığını da açıklamaya davet ediyorum."

Aynı gün AP grubunda bir konuşma yapan Manisa Milletvekili Faik Türein ise "Başta Silahlı Kuvvetler olmak üzere, kurtuluş vavaşı vermeye hazır milyonlarca vatan evladının devlete sahip çıkacağını" söylüyordu.

Sıra sahnenin tamamlanmasına gelmişti. AP Bursa milletvekili Ali Elverdi de, "Kontrgerilla diye bir örgüt yok" derken, "Eb, bir şeyler de olmaz" anlamına gelebilecek şunları ekliyordu:

"Komünist ihtilalin gerçekleştirilmek istendiği ülkelerde, önce komünizmle mücadele eden bütün kuruluşlar yıpratılmak suretiyle etkisiz hale getirilmek isteniyor..."

POLİTİK GANİMET

Demirel, Hüriyet Gazetesi tarafından başlatılan ve denge balatları bir hayli tartışılmalı bazı CHP'li parlamenterlerce fikri-sabit biçimine getirilen kontrgerilla konusunu politik ganimete haline getirmeye çalıştı. Bunun için dikkatli olmasın gereken ölçü ve sınırları da çoktan gözden çıkarmıştı.

Gerilim yaratacak hava'yı gökte ararken yerde buluyordu Demirel. Hem de üç yıllık MC döneminde bir hayli mayınladığına inandığı alanlar söz konusu olunca...

AP Genel Başkanının Başbakan Ecevit'e yönelik bir sinir harbini de ihmal etmediği gözleniyordu. Ecevit'in kendi-

"Ülkücü" akdrların hesabı kapatılmaz!...

sine yanıt vermek için ne kadar bekleyeceğini soran gazetecilere Demirel espi de yapıyordu:

"Muhatabı bilir. Kendisi tez canlıdır. Belki biraz sonra sizi çağırz..."

TUZAK!"

Kendi mantık tornasına göre ince saydığı zekâıyla Demirel, Ecevit'den iki olaş değişik yanıt bekliyordu. Ve o iki yanıtın birinden birini de politik heybesine kaydedecekti. Ecevit "Evet maalesef, kontrgerilla ile ordunun ilgisi vardır" derse?.. Fazla umutlu olmamakla beraber Demirel bu yanıtı aldığı anda, sözünü Türein ağzıyla ilan etmişti. İkinci olasılıkta ise Ecevit "Hayır kontrgerilla ile ordunun ilgisi yoktur" diyecekti ve o zaman da Demirel, bastıracaktı:

"Peki ne demeye partine bağlı bazı parlamenterleri konuşturuyorum?"

Üç yıllık MC döneminde devletin baştan aşığı faşist işgale uğradığı somut olgusunu ikinci dereceye bağlayıp, "minareyi çalın, kılıfını hazırlayacağı" gerçeğinin boş bıraktığı alanlarda "Mandreke" peşine düşen balata yokun CHP'li bazı parlamenterlerin benzeri-

ne Hüriyet ya böyle bir tablo çıkmıştı...

YANLIŞIŞLER

Nitekim Demirel'in söz konusu hamlesinden bir gün sonra Milli Savunma Bakanı Haman East Işık, daha sonra da Başbakan Ecevit "Ordu içinde kontrgerilla adlı bir örgüt olmadığını" açıkladılar.

Geçtiğimiz Cuma günü Cumhurbaşkanın Fabri Korutürk ile haftalık olağan görüşmesini yaptıktan sonra düzenlediği basın toplantısında Ecevit, ordu içinde kontrgerilla diye bir örgüt olmadığını, ancak dışı dönük çalışmalar yapması gereken bazı kuruluşların sorumsuz kişileri tarafından içe dönük yanlış işler yaptıkları söylemekle yetiniyordu...

Ordu içinde, ödenegi belli, kadrolu açık ve kapısının üstünde "kontrgerilla" yazılı bir ünitenin olduğunu aklı başında bir kimsenin iddia ettiği yoktur. Ancak okulda, yurtda, sokakta silahlanan, kan döken, Faşist çetelerin fiilen bir yerlere dayandıkları ve bu olgununda, 1. MC döneminde Başbakan Yardımcısı bir zat tarafından meclis kürsüsün-

den "devlete yardımcı güçler" şeklinde kamufle edildiği de gerçektir.

UZANAN DAYANAKLAR

Yaygın deyimle "komando" diye adlandırılan faşist çetelerin içlerinden uzan bığlere göre, herhangi bir panigete karşı kendilerine, öteden beri devlet duvarına uzanan bazı dayanaklardan söz edilmişti. Bu dayanak, bizzati MC yönetimi olarak sunulmuş, ayrıca poliste ve orduda kendileriyle indirekt bağlantılı güç ve kadrolardan söz edilmişti... Ayrıca sözü edilen bu faşist çeteler, devlet aygıtı içine yerleştirilmiş mezburl miktarda unsurlarla da ilgili içinde olmuşlardı.

Devlet aygıtı içinde kimler yoktu ki? Son sekiz yıllık dönem içinde devrimciyet öldürmekten, yarılamaktan ve okul bombalamaktan büküm yermiş bir yaygın katil, aldırған unsur, devletin bol manşılı kadrolarında görevlendirilmişlerdi.

KADROLAŞMA LEKESİ

Ayrıca özellikle Milli Eğitim örgütü, görünürde sivil, silahlı faşist çetelerin, yönetimden sınıfı kadar at oynattığı eğitim ve talan alanları haline getirilmişti... İkinci MC döneminde, Ticaret Bakanlığında, Gümrük Tekel ve Sağlık Bakanlığında örgütlerinde gözlenen faşist yayılma ve yerleşme hareketi unutulmamıştı. Devletin olduğu her yerde gözlenen faşist kadrolaşma lekesi kurulmuştu. Bu kadar somut, açık ve su götürmez bir işgal hareketinin takipçisi, tembelliğe, seveşliğe kurban edilerek, karandıkta "ya çarparsam, ya tutaram" oyununu mi avunulacak?..

Geçtiğimiz hafta erdiği Laf pingpong'unu Yüce Divan kaçağı demir "sohb" demek şansına çevirmeye çalışıyordu.

MC suçlularının panzehiri, ağızları, tutarlı, ciddi ve içtenlikli bir demokratikleme girişiminin zeminiinden geçmektedir oysa.

BAZI BELİRTİLER

Bu konuda, bir aylık sürede olumluya yönelik bazı belirtiler, Ticaret Bakanı Teoman Köprülüler'den ve Milli Eğitim Bakanı Necdet Uğur'dan gelmiştir.

Geçtiğimiz hafta, Milli Eğitim Bakanı Uğur tarafından uygulamaya sokulan Eğitim Enstitülerinin tatil girişimi yerine bir karar niteliğindedir. MC dnmelerinin irinyle doldurulan bu kurumların, sınav, kayıt ve devam işlemlerinin gözden geçirilerek, öğrenim ve can güvenliğine kavuşturulması yolunda Milli Eğitim Bakanı önemli ve ciddi bir adım sahibi olmuştur...

Ecevit hükümetinden kimsenin muc-

EGİTİM ENSTİTÜLERİNDE DOĞRU YOL

Ecevit kontrgerilla üzerinde konuştu. Sonra sustu. Söz, söz ağırlıkları daha az olan, Süleyman Genç ve Niyazi Ünsal'a geçti. Sonra onlar da sustu. Sonra Süleyman Demirel suskunluğu bozarak konuştu. "Açıkla" dedi. Sonra söz, söz ağırlıkları az olan, Türein ve Elverdi'ye geçti. Sustular ve konuşular. Kontrgerilla konusunda iş yapılmadı. Ama Eğitim Enstitüleri konusunda Milli Eğitim Bakanı Necdet Uğur hiç konuşmadan iş yapacağı benziyor.

Eğitim Enstitüleri ile öğretmen yetiştiren diğer yüksek okulların erken tatile sokulması ülkücülerin ve komandoların uykusunu kaçırdı. Bu tatil sırasında iki işin gerçekleştirileceği anlaşılıyor. Bunlardan birisi, öğretmen yetiştiren yüksek okullardaki komando öğretmenleri tenizlemek. Bunların suçlu olanlarını mestekten atmak, diğerlerini de eğitilmek üzere ilerici öğretmenlerin çoğunlukta olduğu okullara göndermek gerek.

Öğrencilere gelince, tüm öğrencilerin okulla ilişkisini kesmek her bakımdan yanlış olur. Bu öğrenciler arasında komando ve ülkücü olanların derhal okuldan uzaklaştırılması mutlaka gerçekleştirilmelidir. Ama bunun dışında her zaman demokrasi saflarına kazanılabilecek olan ve çoğunluğu yoksul ve orta halli ailelerden gelen büyük öğrenci kütlesinin eğitimlerinin devamı mutlaka sağlanmalıdır. Bunlar bilfiş ve kararlı bir politika ile mürasi mücadelesine kazanılmalıdır.

Faşist Gösteriler: Kimden cesaret alıyorlar!

Danıştay kararı uygulamak bu işi yerine getirmek için bir fırsat olabilir. Yeni bir sınavda sadece komando ve ülkücüler başarısız olup okuldan dışında kalabilir. Yolu ne olursa olsun, eğitim enstitülerindeki komandolar sorunu, kısaca bir zaman içinde sonuçlandırılmalıdır.

TÜSİAD Raporu:

Sermayenin büyük başarıları "Güçlü Devlet" Istiyor

TÜRK SANAYİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ (TÜSİAD) "GÖRÜŞ" VE "ÖNERİ"LERİNİ BİR KEZ DAHA DİLE GETİRDİ. TÜSİAD'IN YENİ RAPORU, BÜYÜK SERMAYE ÇEVRELERİNİN ÖZLEMLERİNİ BİR KEZ DAHA ORTAYA KOYUYOR. BU RAPORDA, ÖZELLİKLE YENİ HÜKÜMETTEN BEKLENENLER, AÇIĞA VE BİRER BİRER SIRALANMIŞ DURUMDA.

● İzak GALİMİDİ

Kurulan yeni hükümetle birlikte, büyük sermayenin ses TÜSİAD "1978 yılına Giderken ve 1980'lere Doğru Türkiye'nin Temel Sorunları Üzerine Görüşler ve Öneriler" adında bir kitap yayınladı. Burada sanayicilerin geleceğe ilişkin önerileri yer alıyor. Taleplerin odak noktası "güçlü devlet" görüşü. Bunu İstanbul sermayesine mensup Ertuğrul Soysal açıkça şöyle belirtiyor. "Geri kalmış ülkelerde demokrasi rejimi güçsüz bir devlete neden olmaktadır", "Türkiye halkımızı ve kurumlarımızı zora, mahrumiyete, disipline, tasarrufa ve rasyonelliğe itecek güçlü bir devlet idaresine muh-

taçtır. Bu idare parlamenter düzende AP-CHP koalisyonu ile sağlanabilir."

Demokrasi düşmanlığı ve emekçilerin baskı altında tutulması anlamına gelen bu sözlerin hiç çekinmeden açıkça söylenmesi sermaye sınıfının içinde bulunduğu bunalımın derecesini anlamak için yeterli. Ayrıca politik açıdan "güçlü devlet" sloganının faşist hareketten başka büyük sermaye ve kendilerine umut beslenenler tarafından da kullanılması ilginç bir "rastlantı" olsa gerek.

ENERJİ SORUNU

Yaratılan "güçlü devlet" büyük sermayenin hangi derterine çare bulacak?

Önemli sorunlardan biri enerji. Bu konuda da getirilen öneriler şunlar: "Enerjide üretim tüketim dengesizliğine çözüm getirme", "enerji üretimini mevcut su, kömür ve nükleer potansiyelden yararlanarak mümkün olan en kısa sürede artırma çarelerine başvurulması..."

Tüm bunlar olumlu öneriler gibi görünmekle birlikte büyük sermaye Necip Tesal'in sözleriyle kendini ele vermektedir: "Devlete, gelecek girişimlerde yalnız kamu yararı olan veya rantabiliteyi uzun zamanda gerçekleştirilecek olan sektörler bırakılmalıdır." Sözlerin anlamı gereğiğinden de açık: Türkiye ekonomisinin ilerlerini elinde tutanların toplumun yararı konusunda endişeleri yok;

onların tek istedikleri kısa sürede kârlarına kâr katacak yatırımlara girişmek ve bu yatırımlar için gerekli altyapıların emekçi ve dar gelirlilerden sağlanan kaynaklar aracılığıyla devlet tarafından yapılmasıdır. Ulaştırma altyapıları için de aynı görüşler yinelenmektedir.

FINANSMAN SORUNU

Diğer bir konu finansman sorunu. Bu konuda sözü Erol Sabancı alıyor: "Gerçekçi bir kur ayarlaması yapılmalıdır." Ne kadar gizlenirse gizlensin ve değişik şekillerde söylenirse söylenmiş bu kelimelerin devalüasyonu anlatmak istediği açık. Dış finansman için getirilen bir diğer öneri de patronların kârlarına kâr katmak için "sanayicilerin gereksindiği hammaddelerin gümrüksüz getirilmesi" önerisidir. İç finansman için ayrıca dar gelirli ve küçük esnafın "cebrî ve gönüllü tasarruflarını artırıcı tedbirlerin alınması" önerilmektedir.

İŞÇİ SINIFI "SORUNU"

Sermayenin büyük başarılarının önem verdikleri diğer bir konu "çalışma barışı" kavramıdır. İşveren-İşçiler ilişkilerinin işveren çıkarları doğrultusunda çözüme kavuşturulmasıdır. Bu konuyla ilgili yakınmaları Nejat Eczacıbaşı'ndan dinleyelim: "İşçi-İşveren ilişkilerinin istenen düzeyde gelişme göstermemesi, Türk ekonomisinde önemli kayıplara yol açtığı gibi, rejimin geleceğine ilişkin potansiyel bir tehlike de teşkil etmektedir. Grev ve lokavtların yol açtığı üretim kayıpları, işçi-İşveren ilişkilerinin istenen düzeyde olmamasının sonuçlarıdır."

Ayrıca diğer sanayiciler tarafından maliyetlerin artış nedeninin ücretlerin yükseliğinden kaynaklandığı söylenmektedir. Fiyat artışlarının işçi ücretlerinden kaynaklanmadığı, aslında buna patronların aşırı kâr hıramın neden olduğu çok söylendi. Bütün bunlar ortadayken bu sözlerin daha çok politik bir anlam taşıdığı ve işçi sınıfının sendikallendirilmesine bir saldırı niteliğinde olduğu açıkça ortadadır.

"GÜÇLÜ DEVLET" SORUNU

Bütün bunlar bir yana, hükümet programı incelendiğinde, programda belirtilen görüşlerin sermayenin büyükbaşlarını görüşleri ile birçok noktada çakıştığı görülmektedir. Hükümetin en yetkili ağız tarafından, kurulan hükümetin "bir bunalım hükümeti" olduğu açıklanması ve hükümetin yapısı bunalımdan kınına yararına çıkılacağı konusunda açıklık kazandırılmakta ve büyük sermayenin istediği "güçlü devlet" ve doğru bir gidisi araçları koymaktadır. Demokratik güçler bunların bilincinde olarak görevlerini yerine getireceklerdir.

Diyarbakır'da Petrol Şirketlerinde grev

Diyarbakır yöresinde petrol çıkarmakta olan Shell, KCA ve BP şirketlerinde ücret artışı talebiyle 11 aydan beri sürmekte olan toplu iş sözleşmesi görüşmeleri bir sonuç veremeyince, bu şirketlerde çalışan işçilerin yasal olarak grev hakları doğmuş ve alınan grev kararına uyularak 30 Ocak Pazartesi gününden itibaren bu işyerlerinde grev başlamıştır.

Bu işyerlerinde daha önce de grev kararı alınmış, ancak millî güvenlik gerekçesi ile Bakanlar Kurulu grevi önce 30 gün, daha sonra da 60 gün ertelemiştir. 12 Ocak'ta sona eren bu süre sonucunda da görüşmelerde anlaşmaya varılmayınca, 30 Ocak tarihinde grev başlamış, grev sonucunda günde 28 bin varillik ham petrol çıkarımı bütünü ile durmuştur.

Shell, KCA ve BP'de grev giden işçilerle konuşuk. İşçilerin çalıştırılma koşullarından da ortaya çıkan gerçek şudur: İşyerlerinde emeğin yüksek ölçüde sömürülmesi sonucunda üretim yapılmaktadır. Yabancı petrol şirketleri, Türkiye'de "emeğin gözele ucuzluğundan" alabildiğine yararlanma peşindedirler.

Bugüne dek taraflar arasında arabulucuk girişimleri de bir sonuç vermemiştir. Çalışma Bakanı Bahir Ersoy ile Enerji Bakanı Deniz Baykal'ın arabuluculuk çabaları da bir sonuç vermemiştir. İşçilerin üyesi oldukları Petrol-İş Sendikası da grevden yana tutumunu sürdürmektedir.

Diyarbakır'daki bu grev, aynı zamanda bir başka gerçeği daha gözler önüne sermektedir: Yabancı petrol şirketleri, Türkiye'de emekçi kesimleri ilihine kadar sömürerek kârlarına kâr kattıkları gibi, bir de Türkiye'nin ulusal enerji ihtiyacı ve politika üzerinde dolaylı yoldan söz sahibi olabilmektedirler.

Direniş, işçilerin zaferi ile bitecektir. Ancak, Türkiye genelinde köklü çözüm, yabancı petrol şirketlerinin millileştirilmesinden ve ulusal enerji politikasının uygulanmasından geçmektedir. Sosyalistler, bu gerçekleri haykırma-ya devam edeceklerdir.

Demirtaş Ceyhan:

"ÜLKEMİZDE YALNIZCA YAZAR OLMAK DEĞİL, OKUR OLMAK DA ZOR İŞTİR"

* Türkiye Yazarlar Sendikası, daha önceleri İzmir Fuarında ve İstanbul'da açılan ve geçtiğimiz günlerde de Ankara'da yinelenen yazarların topluca okurlarına kitaplarını imzaladığı, söyleşilerde bulunduğu kitap sergileri açmakta hangi amaçları güdüyor?

* Amacımızı iki ayrı grupta toplayabiliriz. Birincisi, halen sanayileşme sürecini yaşayan toplumumuzun geçirmekte olduğu kültür değişimine, yazar okur ilişkisini artırmak ve kuvvetlendirmek suretiyle bir katkıda bulunmak. İkincisi ise, yazın ürünlerini yaygınlaştırmak. Yani, temelde bir bütün olan etki-tepki düzenini, daha sağlıklı bir düzeye oturtmak. Kesinlikle amaçımız, okur yazar yığınlarına, sadece yazarlarımızı tanıtmak değildir. İstedikimiz, bu yolla yazarlarımızın da halkımızla, onları daha yakından tanıyıcı doğrultuda ilişkiler kurmasıdır.

Bu amacımıza en çok da İzmir Fuarı'nda açtığımız sergi sırasında vardığımız kanısındayız. Fuara çok başka amaçlarla gelmiş yığınlar, yazarlarımızla karşılıklı etki tepki ilişkilerine girmişlerdir. Yani, hem yazarlarımızın ürünlerini geniş yığınlara ilk kez sunu-

ması sağlanmıştır, hem de yazarlarımız halkımızın bir kesimini daha yakından tanıma olanağı bulunmuştur. Kuşkusuz, halkları tanıyabilmek sonsuz bir iştir.

Bilindiği gibi, egemen çevreler bugüne kadarki iktidarları döneminde yazarlarımızla halkımızın karşılaşmaması için ellerinden geleni yapmışlardır. Bir yandan devrimci yazarları zindanlara doldurarak yıldırmaya çalışırken, en somut örneğini 12 Mart döneminde gördüğümüz gibi öte yandan da okurlara karşı acımasız bir savaşta girişmişlerdir. Kısacası, ülkemizde sadece yazar olmak zor değildir. Okur olmak da gerçekten son derece zor bir iştir.

İşte, Sendikamızın egemen çevrelerin nice yıllardan beri yarattıkları bu pis kabuğu kırmağa çalışmaktadır. Yazarlarla okurları bütünleştirmeyi ve bu ilişkiyi yaygınlaştırmayı amaçlamaktadır. Bugüne dek bilinçli bir biçimde kitap dağıtımının engellenmesi, kitapçılığın zor zanaat haline getirilmesi, bizi böylesi sergiler düzenlemeğe zorunlu kıldırmıştır. İnanıyoruz ki, bu yolla amacımızı gerçekleştirebilirsek, yazın dünyamıza da yepyeni bir kan gelecektir. Ayrıca, en azından kurulmakta olan yeni kültürümüzün süresi kısalmayacaktır.

* Bu sergileri sadece 3 büyük kentimizde mi açmayı düşünüyorsunuz? Yukarıda açıkladığımız amaca ulaşabilmek için, sergileri Anadolu'nun öteki kentlerine de götürmek zorunlu değil mi sizce?

* Kuşkusuz, bu sergileri sadece 3 büyük kentimizde açmayı düşünmüyoruz. Ama ne var ki, Sendikamızın bugünkü parasal olanakları başlangıçta sadece bu üç kente sergi açmamızı zorunlu kıldı. Nedeni de gayet basit. Sizin de bildiğiniz gibi, yazarlarımızın hemen hemen tamamı halen bu 3 büyük kentimizde yaşamaktadır. Ayrıca, bu 3 büyük kentimizde kitap dağıtım örgütleri vardır. Yaynevleri de Ankara ve İstanbul'dadır. İşte bu yüzden, gerek kitap imzalamaya törenlerine katılacak yazarlara yol ve yatacak yer giderleri ödeme zorunluluğu olmadığı için, gerekse kitapların daha kolay temin edilebilmesinden, öncelik bu üç ile verilmiştir. Ancak, amacımız, bu eylemin kesinlikle bu üç il sınırları içine hapsolmesi değildir. Artık bu üç ilde düzenlediğimiz sergilerle Sendikamız belirli bir parasal güç birikimi de sağlamış durumdadır. Belki bu birikim henüz yeterli değildir. Fakat, özellikle bir an önce gitmek istediğimiz öteki illerin yerel örgütleri de birazcıközverilerle bulunabilirlerse Sendikamızın bugünkü kıt da olsa birikimi, öyle sanıyoruz ki, yetecektir. Açıkçası, öteki Anadolu illerinden, sergi konusundaözverili çağrı bekliyoruz. Şunu da mustulamak isterim, bu tür çağrılar gelmeye başladı. Önümüzdeki bahar ve yaz aylarında öyle sanıyorum ki, artık öteki illere de gitme hazırlıklarına başlayacağız.

* Bu kitap sergilerinin Sendikamızın bir parasal güç birikimi sağladığını düşünüyorsunuz. Acaba bu sergilerdeki satış miktarları, satılan kitap sayısı, elde edilen kâr konusunda da biraz bilgi verebilir misiniz?

* Geçtiğimiz Fuar döneminde İzmir'de açtığımız sergi, gerçekten beklendiğimiz çok üstünde olumlu geçti. Size şöyle rakamlar verebiliriz. Örneğin, bir aylık İzmir Fuarı süresince tam yarım milyon liralık kitap satış. Fuara, kitapçılık açısından en ölü mevsim olan Ağustos ayı içinde açıldığı düşünülecek olursa, bu rakamın ne denli büyüklüğü daha kolay ortaya çıkar. Çünkü bu rakam, ortalama 40 ile 50 bin dolaylarında kitap satışını demektir. Gene, kitap almadan, sadece sergimizi görmek ve yazarlarımızla bir sorun sormak için gelenlere, ailece gelip sadece bir veya iki kitap alanları düşününce olursak, en azından yitiz bine yakın insanın bizimle ilişki kurduğunu varsayabiliriz.

İstanbul Sanat Bayramı dolayısıyla Devlet Güzel Sanatlar Akademisinde ve Ankara Sanat Sevaner Derneği ile Ankara'da açtığımız sergiler de, doğrusu beklendiğimiz sonuçları vermiştir.

Kuşkusuz bu sergilerden çok deneyimler kazanmış bulunuyoruz. Yani şunu da belirtmek isterim: Bugüne dek açtığımız sergilerde acemiliğimizden dolayı elbette bir çok hata yaptık. Ne ki, bu deneyimlerimizle, bundan böyle açacağımız sergiler daha da başarılı olacaktır. Örneğin, bu yıl İzmir Fuarında açacağımız sergiden en az bir milyon liralık satış beklendimizi söyleyebiliriz.

İşte size 6. Sol Parti!..

"Kurucu ve ilk üyeleri yaş ortalaması 34'tür. 37 kurucunun 31'i evlidir, toplam 75 çocukları ve 18 torunları vardır."

Bir partinin kuruluşunun açıldığını kısacık bir bildirinin son cümleleri bunlardır. Kurulan parti, Kampus Maoculuğundan, yaşlanıp parti kuruculuğuna terfi eden sosyalizm sapkını kişilerin genelinde oluşturdukları Maocu Türkiye İşçi Köylü Partisi'dir. Partinin gelişme perspektifi konusunda duyulabilecek kuşuklara karşı bir tez olmas gerek, kurucuların çocuk ve torunları da kuruluş bildirisinde açıklanmaktadır. Yani en azından, "davayı sürdürülecek" 75 çocuk ve 18 (şimdiki) torun vardır...

Milliyetçiliğin, şovenizmin en pespaye örnekleri de, adeta fişistleri de geride bırakır biçimde, TIKP'nin kurucu ve liderlerinin ağzından söylenmektedir. Li-

derler, Halkın Sesi dergisinde yer alan açıklamalarında, "tüm milliyetçilere" seslenmeyi ihmal etmemişlerdir. Tüm milliyetçiler arasında "İB ve Sovyet emperyalizmine" ve özellikle de "Rus Emperyalizmine" karşı olanlar, partinin safına davet edilmiştir. Antişovyetizmin bu partinin tek "ideolojik" alanı olacağı daha kuruluşun ortaya çıkmış, bunun en pespaye örnekleri de sergilenmiştir.

"Rus düşmanlığı"nda MHP ile yarışmaya çalışacağı arlaşılan partinin kuruluşu ile ilgili açıklamalarda, kurucuların zamanında kime ve neye karşı "nicadele" ettiklerine de yer verilmiştir. Kurucuların önemli bir bölümü, "TIP'e karşı mücadele ederek" bugünkü konularına "erleşmiş" kişilerdir. "Parti'nin açıklamasında da böyle olduğu söylenmektedir.

Belki de bildiriye yer alan az çok doğru tek nokta da budur. Gerçekten de, sosyalizm sapkını bu kişilerden önemli bir bölümü, zamanında parti yıkılığının nedeni ile TIP'ten kovulmuş, ya da ayrılacak zorunda bırakılmış kişilerdir. Sapık kariyerizim düşkünlüklerini TIP içinde de sürdürmeye çalışıp, bunda başarılı olamayanlar önce cuntaçılığa demirlemiş, sonra da ilginç bir alamelî farkla olarak sağdükler Maoculukta karar kılmışlardır.

Maoculukta uzmanlaştıkları, toplantılarda başkanlık konuşmasını boş olarak başkanı Maocu ayıracak, gece rüyalarında Maocu göüp ercesi gün tefer saansaları düzenleyecek kadar tarikatlaşan bir grubun herşeye rağmen zaman zaman "gerçekçi" davranabileceği de yine kuruluş toplantısında ortaya çıkmıştır.

Kurucuların tarikat şefi Perincek, "tüm sol partiler CHP'nin sağındadır" dedikten sonra, "CHP'ye karşı hem dostluk hem mücadele" ilkesini uygulayacaklarını eklemiştir. Bu sözler, parti kurucularının, günümüzde sol adına geçer akçenin ne olduğunu az çok kavradıklarını göstermektedir. Bu "büyük ustalık" sonucunda, basm, en azından, "İşte bir sol parti daha" diyerek, "IKP'ye büyük bir jestte bulunmuştur.

Sosyalist harekete düşen büyük görev, sol birikimi, sapık kanallarda burjuvazinin hizmetine sunmaya kitle, her türlü miting, gösteri ve diğer çalışmalarını baş sabotajı bu grubun bir de "parti" olarak daha büyük zararlar getirmesini önlemektir. Bu görev, geriliğin, faşizmin her türüne karşı mücadeleye kadar önemli, ertelenemez bir görevdir.

12 Mart dönemi, Türkiye üzerindeki araştırmalara, Türkiye üzerine yazılıp söylenenlere duyulan büyük ilgiyi de beraberinde getirdi. En azından, umdukları bulamayanlar, acı çekenler ve 'ihanete uğrayanlar' malum ucuz kişilerle getirildikleri noktanın farkına vardılar. Bir anlamda ayıldılar. Bu ayılış, Türkiye üzerine daha ciddi, daha derinlemesine çözümlenlere duyulan ilgiyi de artırdı.

Bu ilgi ve ararışın, cevabını tam anlamıyla bulduğı söylenemez. Çünkü, 12 Mart dönemi bir başka olguyu daha getirdi: Araştırmacı aydınlardaki bezginlik, yılmışlık ve tembellekle birlikte, politik hareketin yediğı darbeler. Bu iki gelişimin çakışması ile, araştırmacılar girdikleri yılmışlık ve bezginlik ortamında, bir de sosyalist hareketin itici ve uyarıcı gücünden yoksun kâliyorlardı.

Duyulan açlığa kıyasla kısır olarak nitelenebilecek bu ortamda, değerli çalışmalar ve ürünler hiç verilmemiş. Yetersiz olmakla birlikte, bu dönemin sonunda bazı özgün ve değerli çalışmalar ortaya çıktı. Yalçın Küçük'ün geçenlerde yayınlanan "Türkiye Üzerine Tezler" adlı çalışması da, hem belirli bir eksikliğe cevap verme, hem de bugüne dek yapılan çalışmaları gözden geçirip değerlendirme amaçını taşıyor.

ORMAN VE AĞAÇLAR

Türkiye üzerine araştırmalar, ilk bakışta hem bir kolaylıkla, hem de bir güçlükte karşı karşıya. Kolay; çünkü araştırmacı Türkiye'de yaşıyor. Türkiye'deki gelişmelerin içinde yaşıyor. Birçok kaynağı ilk elde başurma ve yararlanma olanığı var.

Ama işin bir de güç yanı var. Araştırmacı bu görel zenginlik içinde, ağaçlar yüzünden ormanı göremeye, ağaçlara bakıp ormanı, yani bütünlüğü farkedemeye tehlikesi ile karşı karşıya.

Bu noktada bilimsel araştırmalar için de geçerli olan bir "hassas denge" ortaya çıkıyor. Kimi araştırmacıların kafasında, "Marksist", "bilimsel sosyalist" olduğunu iddia etdikleri bir kalıp var. Her tarihsel olgu, her deneyim, zorlanarak bu kalıba uydurulmaya çalışılıyor. Diğer tehlike ise şu: Araştırmacının kafasında hiç bir "soyut" model ya da çerçeve yok. Bu durumda iki sonuçla karşılaşma olasılığı beliriyor: Ya aralarında hiç bir teorik bütünlük kurmaksızın tek tek olgulara hapsolüp kalmak, ya da karşılaşılan olguların "özgün"lüğünü abartarak yeni "teoriler" yaratmaya çalışmak. Türkiye üzerine yapılan araştırmaların önemli bir bölümünün, değerli çalışmaların ürünleri olmalarına karşın, bu tuzaklardan birine ya da ötekine düştükleri görülüyor.

Örnekler belli. Bir Yıldız Sertel için söz konusu orman, Türkiye'yi klasik tarih kalıpları içine oturtmak, herşeyi "radikal küçük burjuvazinin atımları"na bağlamak. Demokratik Alman Glasneck'in çabaları da bundan öte değil: "İlerici küçük burjuvalar" var, ama ne işçi sınıfı ne de işçi sınıfı hareketi yok. Avcioğlu'nun değerli çalışmasında ise belki hepsi var, ama hepsinden de öte, herşeyin üzerinde, Mustafa Kemal'i "olumsuz" gelişmelerden tenzih etme, aklamaya çalışıyor. Küçükömer ise, işçi sınıfı ve halk yığınının "ilerici" hareketlere karşı oluşundan hareketle "özgün" teoriler peşinde koştu.

Yalçın Küçük'ün çalışmasını ise, bu çalışmalarla birlikte, bunlara kıyasla getirdiği farklı bakış açısı ile birlikte değerlendirmek gerekiyor.

ÇALIŞMANIN ÇERÇEVESİ

Çalışmanın genel şemasını, önsözde Yalçın Küçük özetliyor. Burada, şöyle deniyor:

"Araştırma, soyut ile somutun kaynaşması anlamına geliyor. Önce, araştırma konusunun özü anlamında, soyut bir çerçeveye gerek var. İncelenen kaynakları ya da araştırmanın somutunu oluşturan belgeler, istatistikler, kılavuzlar, doğru bir biçimde algılayabilmek için böyle bir soyut çerçeveye kesin ihtiyaç var. Buradaki kaynakların önemlice bölümünü, başkaları da okudu. Ama başka sonuçlar çıkarıldılar. Östelik, buradakinin tam tersi sonuçlar çıkarılarak, çok büyük bir çoğunluğu meydana getiriyor."

Yalçın Küçük'ün çalışması hakkında söylenecek önemli noktalardan biri de burada ortaya çıkıyor. Gerçekten de başvurulan kaynakların büyük bir bölümü, bilinmeyen, ulaşılamamış kaynaklar değil. Daha önce başka birçok araştırmacı bu kaynakları kullandı. Ancak farklılık, varılan sonuçlarda ortaya çıkıyor. Burada, tüm bu kaynakların, belirli bir bakış açısı altında ve bütüncü bir yaklaşımla ilk kez ele alındığını belirtmek gerekiyor.

Dolayısıyla, Yalçın Küçük'ün çalışmasını, büyük ölçüde "hiç kimsenin bilmediği" kaynaklara dayalı, böylelikle kaynakları ilk kez bulup çıkararak bir çalışma olarak görmek gerekiyor. Araştırmanın önemli yanı burada değil. Önemli yan, yazının da belirttiği

"Türkiye üzerine tezler"

"DENEYİMLİ VE BİLGİLİ" TÜRKİYE BURJUVAZİSİ YENİLECEKTİR

Metin ÇULHAOĞLU

YALÇIN KOÇUK'ON GEÇENLERDE YAYINLANAN "TÜRKİYE ÜZERİNE TEZLER" ADLI KİTAPININ SERGİLEDİĞİ İKİ ÖNEMLİ GERÇEK VAR. BİRİNCİSİ ŞU: TÜRKİYE'DE İŞÇİ SINIFININ POLİTİK HAREKETİ, BİLİMSEL ÇALIŞMA ALANINDA DA ETKİN OLACAK. POLİTİK HAREKET SOMUT TARİHSEL OLGULARA BELİRLİ BİR GÖZLÜKLE BAKILMAYA YETENEĞİNİ BİLİM ADAMLARINA VE ARAŞTIRMACILARA KAZANDIRIYOR. TÜRKİYE ÜZERİNE YAPILAN DİĞER DEĞERLİ ARAŞTIRMALARIN EN BÜYÜK EKSKİKLİĞİNİ İSE, BU POLİTİK GÖZLÜĞÜN YOKLUĞU OLUŞTURUYOR. İKİNCİ GERÇEK İSE, YALÇIN KOÇUK'ON ARAŞTIRMASI SONUCUNDA ORTAYA ÇIKIYOR: TÜRKİYE'DE BURJUVAZİ, NESNEL GÖÇÜNÜN ÖTESİNDE BİR SINIF BİLİNCİNE VE DENEYİMİNE SAHİP. BUNUN SONUCUNDA, İŞÇİ SINIFININ NESNEL GELİŞİMİNİN ÖTESİNDE BİR KORKU VE PANİK DUYUYOR SOSYALİZM KARŞISINDA. TÜRKİYE'İN YETMİŞ YILLIK TARİHİ, TÜRKİYE BURJUVAZİSİNİN BU ÖZELLİĞİNİ SERGİLEYEN ÖRNEKLERLE DOLU.

gibi, belirli kaynakların ilk kez belirli bir açıdan değerlendirilmesinde. Başka bir deyişle tek tek ağaçları, orman bütünlüğünü gözden kaçırtmadan sergileyebilmesinde.

Araştırmanın vurguladığı temel noktaları da bu açıdan ele alıp değerlendirmek gerekiyor.

TÜRKİYE BURJUVAZİSİNİN BİLİNÇ VE DENEYİMİ

Araştırmanın vurguladığı temel noktaların başında hiç kuşkusuz şu geliyor: Türkiye burjuvazisi, nesnel gelişim düzeyinin çok ötesinde bir bilince, deneyime ve ustalığa sahip. Burjuvazinin bu özellikleri, işçi sınıfı hareketinin gelişim düzeyi ve burjuvazi için oluşturduğu tehlike bir yana, başlardan, 1908'terden bu yana gelen özellikler.

Ancak, burjuvazinin bu özellikleri hiç bir şekilde, işçi sınıfı ve dostları için bir yılmışlık kaynağı olmamalı. Şundan: Türkiye burjuvazisine bu özellikleri kazandıran, aynı burjuvazinin altındaki toprağın ne kadar "kaygan" olduğunu bilmesi. Yani, işçi sınıfı ve milletçilerinden duyduğu, tarihin her döneminde, çeşitli tedbirlerle üzerine gitmeye çalıştığı büyük korku. Korku büyüdükçe, Türkiye burjuvazisinin yöntemlerinin zenginliği ve çeşitliliği de artıyor. Ancak, bunun da sınırı var. Burjuvazi sonsuz dek uzanan bir "araç kutusu"na sahip değil. Oyunlarının, sapırmalarının, tezgahlarının da bir sınırı, sonu var. Bu nedenle, Yalçın Küçük'ün kitabı şu dimlelerle son buluyor:

"Burjuvazi şimdiye kadar hep zamanı yukarıya doğru saydı. 141 ve 142. maddelerin hapis yıllarını yükseltti. On beş - yirmi yıl, otuz beş - kırk yıl yaptı. Artık burjuvazinin zamanını geriye doğru sayma dönemi başladı: on, dokuz, sekiz, yedi... diye."

Burjuvazinin, işçi sınıfı hareketini gerektiğinde sapırtma, gerektiğinde ise bastırmaya ilişkin zengin yöntemleri ve deneyimleri, Türkiye'de sınıf mücadelesi tarihinin odak noktalarından birini oluşturuyor. Öyle ki, bu, Cumhuriyetten, hatta daha önce, İkinci Meşrutiyetten zamanımıza, CHP-büyük burjuvazi-DİSK üst yönetimi üğeni ile ulaşıyor.

Ancak öncesi de kesinlikle var. Yalçın Küçük'ün çalışmasında da vurgulandığı gibi. Ulusal Kurtuluş hareketi sırasında, sosyalizm güçleniyor. Bir yandan resmi Komünist Fırkası kurulacak, diğer yandan sosyalist kıyımına başlayacak. Sosyalist hareket gelişiyor. Bir yandan meclise grev ve sendika hakkını öneren kanun verip orada tutacak, öte yandan da takrirli silken kanununu uygulayacak. Bir yandan "sosyalist" Kadro dergisini piyasaya sürecek, öte yandan baskıyı arttıracak. Bir yandan DP'yi "solcu"lara lanse edecek, öte yandan birkaç yıl sonra yeni bir teki-fata başlayacak.

EGEMEN SINIFLAR İTTİFAKI

Yalçın Küçük, kitabında, Türkiye burjuvazisinin deneyim ve bilinci şu sözlerle özetliyor:

"Devrim öncesi Çarlık burjuvazisini en iyi bilen Lenin, Rusya burjuvazisinin yüksek deneyim birikiminden söz ediyor. Deneyim birikimi, yüksek bilinc düzeyini de beraberinde getirir. Doğrusu, 1920 ve 1930 yıllarındaki ve hatta daha sonraki yıllardaki Türkiye burjuvazisinin ekonomik ve politik uygulamalarını bakıp da, burjuvazinin yüksek bilinc düzeyine geçmemek mümkün değil." (s. 176)

Ancak, daha önce de dikkat çekildi. Burjuvazinin bilinci ve deneyimi, madalyonun yalnızca bir yanı. Öte yanda ise, burjuvazinin işçi ve emekçi kesimler

karşısındaki güçsüzlüğü ve bundan duyduğu korku var. Bu korkuyu anlamadan, burjuvazinin bilinç ve deneyimini anlamak mümkün değil. Östelik yararlı da değil.

Türkiye burjuvazisinin, cumhuriyet tarihi boyunca büyük toprak sahipleri ile ittifaki sürekli olarak kollaması, burjuvazinin altındaki toprağın ne kadar kaygan olduğunu ve bunu da burjuvazinin bildiğini gösteren bir başka gerçek.

Bu çerçevede ele alındığında, Yalçın Küçük'ün çalışmasının önemli yanlarından biri daha ortaya çıkıyor. "Yapacaklarımıza şu engelledi" türünden sözler, toprak reformu ve feodalizmin kesin tasfiyesi söz konusu olduğunda sık sık söylenir. Küçük'ün çalışması, toprak reformu konusunda, şu ya da bu kesimin "engellemesi"nin değil, burjuvazinin tüm olarak ve toprak sahipleriyle birlikte bilinçli bir engellemesinin söz konusu olduğunu sergiliyor. Soruna bu bütünlük içinde bakıldığında, egemen sınıflar ittifakının zorunluluğu düşünüldüğünde, toprak reformunun gerçekleştirilememesi, aşar vergisinin kaldırılması, Türk parasının değerinin düşük tutulması, devalüasyon gibi "politikalar" da bir başka anlam kazanıyor. Bunların tümü, kitabın çeşitli bölümlerinde sergilendiği gibi, Türkiye burjuvazisinin, toprak sahipleri ile ittifakını güçlendirmede yararlandığı yöntemler olarak ortaya çıkıyor.

Daha başka bir biçimde söylenecek olursa: Kapitalizmin mutlak bir yasası olan eşitsiz gelişme yasası sonucunda, Türkiye burjuvazisi, işçi ve emekçilerden duyduğu korku nedeniyle, kendi çıkarına da olsa, köklü tarımsal dönüşümleri gerçekleştirilememiş, tersine egemenliğini güçlü tutmak için, sürekli olarak toprak sahipleri ile ittifakını pekiştirme zorunluluğunu duymuştur.

YANLIŞLARA KARŞI DOĞRULAR

Yalçın Küçük'ün kitabında ileri sürdüğü tezlerden bir bölümü, Türkiye'de egemen sınıfların ve egemen "tarıh" anlayışının (iyiniyetli kesimlerle birlikte) zaman zaman ileri sürdüğü, ancak Küçük'ten de önce başka araştırmacılar tarafından da kırılan önyargıların daha da kırılmasına katkıda bulunuyor.

Özellikle kitabın 200. sayfasından itibaren, eski Dışişleri Bakanı Feridun Cemal Erkin'in kişisel çabaları ile oluşan "Sovyetler bizden Ardahan'ı ve Boğazlardan istedi" görüşü, Avcıoğlu'nun bu konudaki önemli buğuları desteklenerek çürütülüyor. Türkiye burjuvazisinin bu önemli ve "güçlü" anti-komünist silahı, bilimsel anlamda gücünü yitirmiş durumda. Bundan sonrası, burjuvazinin maskesini kitlelerin gözünde de indirme anlamında, örgütlü politik hareket teşviyor.

Bunun dışında, Türkiye'nin 1950 iktidar değişikliği ile birlikte yabancı sermayeye açıldığı yolundaki, kimi zamanlar kimi kesimlerde etkin olan kanı da başka araştırmalardan hareketle, belirli bir bütünlük içerisinde çürütülüyor. Ancak bunun ötesinde, Türkiye'de emperyalizmin yerli burjuvazi ile ortaklığı üzerinde somut örnekleri ile durularak, Türkiye'de egemen sınıfları "bir avuç oligarşi" olarak görmeyi getireceği

sakıncalara da değiniliyor. Türkiye'de yerli ve yabancı sermayenin dikey ve yatay düzeye birbirleri içine girmesi olgusu, somut örnekleri ile sergilendiğinde, "bir avuç oligarşi" tanımlamasının temelsizliği de ortaya çıkıyor. (s. 246-247, s. 268)

Ancak bütün bunların ötesinde, Küçük'ün kitabının, eldeki kaynak ve araştırmalardan hareketle ve yine belirli bir teorik bütünlüğün çerçevesinde daha önemli başka noktalara da büyük açıklıklar getirdiği söylenebilir. Kısaca özetlenecek olursa, İzmir İktisat Kongresi'nin yeri ve önemi, Serbest Fırka deneyimi, 1930'lardaki millileştirmelerin niteliği ve uygulanan "devletçi" politikanın temelleri konusunda, hem açıklık, hem de bütünlük açısından, Küçük'ün tezleri üzerinde önemle durmak gerekiyor.

KONGRE, FIRKA VE DEVLETÇİLİK

İzmir İktisat Kongresi üzerinde çok durulur. Bu önemli olay, günümüzün Dışişleri Bakanı Gündüz Ökçün'ün 1971 öncesinde yaptığı bir çalışmada ile belgelemeye kavuştur.

Küçük, Ökçün'ün çalışmasının değerini ve önemini vurguladıktan sonra, genellikle savunulanlara karşı iki görüş geliştiriyor. Birincisi, Türkiye'nin ekonomik ve politik gelişmesinde İzmir İktisat Kongresine gerediği çok ağırlık verilmesi. Küçük'e göre, Kongre, belirli bir sınıfsal süreçte belirli bir zaman kestitindeki "fotoğrafi" olarak görülmeli. Başka bir deyişle, her şey bu kongre ile başlamıyor; cumhuriyet döneminin tüm ekonomik ve sosyal olaylarının temeli yine bu kongre değil. Çünkü, kongreden sonraki gelişmelerin ipuçları ve özü, kongreden önceki gelişmelerde de yönelimlerde var.

Küçük'ün ikinci itirazı ise, İzmir İktisat Kongresi'nde "gerektsiz" bir sınıfsal bütünlüğün bulunmasına yönelik. "İmtiyazsız, sınıfsız kitle" sloganının belgesi olarak değil, sınıf çıkarlarının karşıtlığını ve "satın alınmalarına" rağmen, belirli sınıfların, çıkarlarının ne ölçüde bilincinde olduklarının göstergesi sayılması Kongre.

Küçük'ün Cumhuriyet tarihine ilişkin oluşmuş görüşlere yönelttiği itirazlardan bir diğeri ise Serbest Fırka deneyiminin değerlendirilmesine ilişkin. Küçük, Serbest Fırka'nın, Avcıoğlu ve Sertel'in değerlendirmelerinin tersine, Mustafa Kemal'in bilgisinde ve mevcut yönetime karşı sınıfsal çıkarların siyasal somutlaşması olmadığını vurguluyor. Mustafa Kemal'in "şike muhalefet" yaratmadaki ustalığı bilindiğinde ve dönemin diğer koşulları ile verileri incelendiğinde, Serbest Fırka deneyimi konusunda bugüne dek ileri sürülen bazı görüşlere gerçekten de büyük bir ihtiyatla yaklaşmak gerekiyor. Küçük'ün itirazlarının da bu açıdan dikkate alınması gerekiyor.

Klasik nitelikte başka görüşler de var cumhuriyet tarihine ilişkin. Bunlardan bir bölümü, 1930'ların

"devletçiliğinin", daha önce de "akılda" olduğuna, ancak Lozan anlaşmasının hükümleri sonucunda gümrüklerde söz sahibi olamamamız nedeniyle bu uygulamaya geç başlandığına ilişkin. Küçük'ün çalışmasında kullandığı veriler, bu görüşü de reddediyor. Küçük, işçi fiyatlara ithal fiyatları karşılaştırmasını 1929 öncesi ve sonrası için yaparak, bu görüşün temelsizliğini de ortaya koyuyor: Türkiye, gümrük vergilerine başvurmadan da yeni sanayileri çeşitli yöntemlerle koruyabildiğine göre, "devletçilik" politikasının uygulanabilmesi için ancak 1929'dan sonra gündeme gelebilir! Küçük, çalışmasının bir bölümünde de bu soruya cevap buluyor (s. 128-131).

BİLİNÇ OLMADAN HAREKET OLMAZ

Bilinç olmadan hareket olmaz. Ama bunun tersi de doğru. Hareket olmadan bilinç gelişemez, yükselmez. Her ikisine ilişkin bir gözlem, Küçük'ün çalışmasında da var:

"Türkiye burjuvazisi, hareket ile bilinç arasındaki ilişkiyi çok iyi anlamış durumda. Hareketin, bilinç yol açacağı biliniyor. Hareketin doğru bilinci geliştireceği biliniyor. Doğru bilinç de hareketi güçlendireceği biliniyor. Bu yüzden, birçoklarının düşündüklerinin aksine, doğru bilinç için verilen mücadele, aynı zamanda doğru hareket için verilen mücadeleye oluyor. Bu yüzden, "hareket gerek, bilinç ve ideoloji tartışmaları arkaadın gelmeli" yolu nasihatları havada kalmaya mahkum oluyor." (s. 176)

Küçük'ün bu değerlendirmesi, aynı zamanda çalışmasının değerlendirilmesi için gerekli kısıtları da ortaya koyuyor. Hareketi geliştirmek için, Türkiye'ye ve geçmişine ilişkin önyargılardan kurtulmak, kitleleri de kurtarmak, sınıf mücadelesinin pusulasını bütüncü ve gelişkin bir biçimde oluşturmak gerekiyor. Tarihi ve bugünü ile birlikte. Küçük'ün çalışması da bu yolda atılmış çok önemli bir adım olarak değerlendirilmeli.

Ancak madalyonun az önce sözü edilen ikinci bir yanı daha var: Hareket, bilinç yol açar. Gerçekten de hareket, içinde bulunan herkesin bilincini etkiliyor. Türkiye sosyalist hareketinin içinde yer alan herkes, şu ya da bu ölçüde, Kemalizm hastalığı ile Kemalizm düşmanlığı arasındaki doğruyu kavıyor, Türkiye burjuvazisinin repertuarını ve sınıf bilincini kestirebiliyor, burjuvazinin baskı ve aldatmaca yöntemlerinin birada ve ayrı ayrı nasıl uygulandığını somutta görüyor. Hareket içinde, politik mücadele içinde görüyor. Hareket, bilinci böyle etkiliyor.

Yalçın Küçük'ün Türkiye'nin tarihsel gerçeklerini bakışta kullandığı bilinç, ya da gözlemler de hiç kuşkusuz bu hareketin bir ürünü. Küçük, hareketin olancağın militanın sezgileri, sağduyası ile görüldüklerini, bilimsel bir çalışma ile pekiştiriyor. Yine hareketin içinde olduğu için ve hareketten aldığı güçle.

Kimya Mühendisleri Odası Ankara Şube Kongresi

BU DA SALDIRAN SOSYAL DEMOKRASİ

● Kimya Mühendisleri Odası Ankara Şubesi Kongresi saldırgan bir grubun ilericiler, sosyalistler üzerinde estirmeye çalıştığı terör olmasaydı bu yıl yapılan diğer Odaların kongrelerine benzeyecekti. Büyük bir olasılıkla olaysız geçen bir kongre sonucunda gerici ve faşist güçler yeniden yeniliğe uğrıtılacaklardı. Üstelik saldırgan grup, örneğin "başbuğ Türkeş" diye bağırın faşistler olsaydı yeni bir faşist saldırının ötesinde herhangi bir olağanüstü durum söz konusu edilmeyecekti.

SALDIRAN KİM?

Ancak bu kez saldırılar, ilericilerin, sosyalistlerin üzerine sandalyeleri fırlatan "başbuğ Türkeş" diye bağırıyorlardı. Kimya Mühendisleri Odasının Ankara Şube Kongresini de şimdiki değin yapılmış olan kongrelerden ayıran da buydu.

Karababa ve Aktuzlu

Kimya Mühendisleri Odası beş yıl aşkın süredir ilericiler gücünün elinde bulunuyor. Beş yıl boyunca da kongrelerde herhangi bir faşist saldırı söz konusu olmamıştı. Bu yıl kongreye sosyal demokrat kimya mühendisleri "Demokratik Sol" adı altında katıldılar. Kongre öncesinde yoğun bir çalışma yürüttüler. Dağıttıkları bildirilerde iktidarı CHP'de olduğunu vurgulamaya, "Tek Parti, Tek Lider" temasını işlemeye çalıştılar. İktidarın ve belediye yönetiminin doğal sonucu, sosyal demokrat kimya mühendislerine göre, Oda yönetiminin de kendilerine olmasaydı.

SOYADINDAKİ KERAMET

Makina Mühendisleri Odası konferans salonunda yapılan kongrede divan başkanlığı için yapılan oylamayı sosyal demokrat aday Cemal Türk kazandı ve divan başkanlığına seçildi. Ancak Cemal Türk'ün kongre yönetmedeki yetersizliğinin ötesinde, tüzük ve yönetmelikleri de bilmediğini ve genel kurulun yönetmeliklerden bağımsız olarak istediği her şeyi yapabileceği kanısına sahip olduğuna öne süren bazı delegeler bir süre sonra divan başkanına güvensizliklerini belirten bir önerge verdiler. Önergenin oylanmasını istedikler. Cemal Türk'ün bu önergeyi oylamak istememesi sonucu değiştirmede. Uzun tartışmalardan sonra önergeyi oylamak zorunda kaldı.

Yapılan oylama, Ulkü-Tek'çi kimya mühendislerinin de, belki soyadının etkisinde kalarak, belki de ilericiler karşısındaki tutumunu beğenerek, bütün güçleriyle sosyal demokrat başkan Türk'ü desteklediklerini gösterdi. Ancak bu destek sonucu etkilemedi ve salonu dolduran 500'ü aşkın kimya mühendisinin çoğunluğu divan başkanına güvensizliğini belirtti. Tüm bunlara rağmen Cemal Türk'ün divan başkanlığını terk etmeye

yaşamadığı görülmüyordu. Oysa kongreden sonra yeni seçilen KMO Ankara Şubesi yöneticilerinin yaptıkları açıklamada da belirtildiği göre "Genel Kurul Toplantı Yönetmeliği'nin 25. maddesi" uyarınca divanı terk etmesi gerekirdi.

NEREDEN ÇIKTILAR

Saldırganlar, Türk'ün divan başkanlığını terk etmemesi nedeniyle yönetmelik hükümlerini anlatmak üzere söz alan Oda Omur Kurulu Üyesi Engin Akon'un konuşmasının bazı sosyal demokrat kimya mühendislerini çileden çıkartması üzerine başladı. Önce laf atmalar ve hakaretler, ardından bazılarının kürsüye yürdüğü görüldü. Sonra da sıra sandalyelerin ilericilerin üzerine fırlatılmasına geldi. Saldırgan kimya mühendisliği ile ilişkisi bulunmayan bazı gençlerin yer aldığı dikkati çekiyordu. Bu kişilerin çoğunluğu CHP Yenimahalle ve Altındağ gençlik kolları çevresinden olduğu gözle çarpıyordu. KMO Ankara Şube Yöneticileri sonradan yaptıkları açıklamada bu kişilerin "kapsında Demokratik Sol Seminer" göstermelik tabelası bulunan aynı binadaki bir başka odadan çıkan"lar olduğu belirtildi.

Saldırganlar içinde Ankara Belediye Başkanı Ali Dinçer'in sağda solda "görlüm" diye tamtıttığı, özel kalem müdürü kimya mühendisi Osman Şimşek'in bulunduğu dikkati çekiyordu. Atılan sandalyeler, başta KMO Şube Başkanı Faruk Aktuzlu olmak üzere birçok kimya mühendisini yaraladı.

Saldırının yarattığı panik, başta sosyal demokratları desteklemek üzere salona gelmiş bulunan birçok kimya mühendisinin salonu terk etmesine yol açtı. Buna rağmen "Devrimci Kimya Mühendisleri" adı altında seçimlere katılan grubun çoğunluğunun salonu terk etmediği görüldü. Cemal Türk'ün kongreye katılanları dağıtmak üzere polislere emirler yağdırması bir sonuç getirmedi ve Türk divanı terk etti.

ÖNCEKİ HAFTA SONUNDA YAPILAN KİMYA MÜHENDİSLERİ ODASI ANKARA ŞUBE KONGRESİ, CHP İÇİNDE RAPORCULUĞU İLE TANINAN BİR KESİMİN SALDIRILARINA HEDEF OLDU. "SOSYAL DEMOKRAT" OLDUKLARINI SÖYLEYEN VE CHP MARŞI OKUYAN BAZI KİŞİLER DELEGELERE SANDALYE İLE SALDIRDILAR.

CHP MARŞI NEREDEN ÇIKTI?

Divan Başkan Yardımcısı Ramazan Gök'ün yeni bir divan başkanı seçmek üzere yaptığı oylamada oybirliği ile Ali Çulfaız divan başkanlığına seçildi. Kongre yeniden çalışmaya başladı. İçeride bulunmakta israr eden bazı sosyal demokrat gençlik kolları üyelerinin divan başkanına sürekli müdahale etmelerinin yanı sıra, "Demokratik Kurultay" sloganı atmaları, CHP marşını söylemeleri, kongreyi çalışamaz duruma getiriyordu.

Müdahaleler bir an için yalnızca Yaman Akalm adlı bir kimya mühendisinin "Demokratik Sol" grubun görüşlerini anlatmak üzere kürsüye çıkması üzerine durdu. Akalm konuşmasında sömürü hiç bir olay olmamışçasına, ya da saldırganlar bazı sosyal demokratlar değilmişçesine insan sevgisinden söz etti. Lafı döndürüp dolandırmayı genel seçimlerde Türkiye İşçi Partisi'ne oy vererek "solu bölenerli" suçlamaya getirdi.

Akalm "sevgi", "barış" nutukları atarken bazı sosyal demokrat kimya mühendislerinin aşağıda Emniyet Müdür Muavini ile pazarlıklar yaptığı görülmüyordu. Ankara Valls Durmuş Yalçın'a telefon edilerek "genel kurulu aşırı solcuların bastığı, duruma müdahale edilmedi gerektiği" söylenenler arasındaydı.

Bir anda salonu dolduran yüzlerce polisin gözü önünde kürsü yeniden işgal edildi. Divan başkanlığından ayrılmış bulunan Cemal Türk divana yerleşti ve mikrofonu divan başkanı Ali Çulfaız'ın elinden almaya çalıştı. Kürsüyü işgal eden on sekiz, on dokuz yaşında bazı gençlerin de yardımıyla bunda başarıya

ulaştı. Pollsten, delegeler dışındakilerin dışarıya çıkarılmasına konusunda divan başkanı Ali Çulfaız'ın talepleri bir sonuç vermedi. Tam tersine bu kez "Militan Alçım" sloganları arasında CHP Gençlik Kolları Başkanı Zeki Alçım'ın salona girdiği görüldü. Kongrenin iyiden iyiyeye çalışmaz duruma gelmesi üzerine divan başkanı Ali Çulfaız kongreye TMMOB salonunda devam edilceğini bildirdi. TMMOB'de yapılan kongrede Faruk Aktuzlu yeniden şube başkanlığına getirildi.

MÜCADELE SÖREK

Kongredeki saldırılar bazı sosyal demokratları yatıştırmaşa benzeyordu. Kongrenin hemen ertesi günü EĞO'daki konuşmaları yeniden eklendi. KMO Merkez Yöneticisi Yusuf Kılıç Maltepe Havagazi Fabrikası Müdür Muavini Vekilliğinden Bakım Onarım Şefliğine alındı. Öte yandan Ulkü-Tek bir bildiri yayınlayarak "komünist saldırıların" demokratik solu ve kendilerini hedef aldığı söyleyerek bazı sosyal demokratların yarattığı saldırıların yanında yer aldığını gösterdi.

Kimya Mühendisleri Odası Ankara Şubesi Başkanı Faruk Aktuzlu kongrede sonra yaptığı açıklamada, saldırgan demokratik sol düşünceli benimsenmiş tüm kimya mühendislerine mal etmediklerini açıkladı: "Adı geçen grupla demokratik sol düşünceli gerçekten benimsenmiş kimya mühendis arkadaşlarımızı kesinlikle özdeşleştirmiyoruz. Biz bu arkadaşlarla, Kimya Mühendisleri Odasında ve hayatın her kesiminde birlikte mücadele ediyoruz."

Göstermelik girişimlerle "empathi" toplamaya çalışan Dinçer ekibi, asıl marifetini Kongrelerde gösteriyor. Dinçer'in "görlüm" lerinden biri, KMO'da olay çıkarıncılar arasındaydı.

YÜRÜYÜŞ okurlarından

TRAFİK SORUNU NASIL ÇARPITILYOR

● Nasrettin Hoca'nın bir fıkrası var, hanrı Hoca'nın evi soyuldu da komşuları, arkadaşları kendisine iş isten geçtikten sonra almaya gereken önlemleri sağlık veriler:

— Aman hoca sen de.. Hiç böyle zamanda ev yalnız bırakılır mı?
— Küçükük bir kıllt aşmışın. Olur mu? Kocaman bir asma kıllt aşacaktır.
— Oyle altını salkımı meydana bırakır mı insan. Bir yere gömersin.

Hoca dinlemiş dinlemiş de "İyi ya harsızan hiç mi suçu yok" demiş.

Son zamanlarda önüne gelen trafik sorunundan söz açıyor. Televüzyon, radyo, basın hep bundan dem vuruyor. Okullarda trafik haftaları düzenleniyor, konuşmalar yapılıyor falan filan. Broşürler, afişler dağıtıyor. Röportajlar yapıyor. Hepsinde suçlu, sürücüyle ya ya yolu. Tüm kafalar bununla koğullandırılmış. Ağzını açan onları suçluyor. Geçenlerde radyoda bir ilkökul öğrencisine bu konuda düşünceleri soruldu. Sonra şu çocukun tüm ömrü yollarda geçmiş. Sürücülerini yakından tanıyor. Ona göre sürücüler sarhoş olarak yola çıkıyorlarmış. Kimi zaman yeterince uyku uyumadan yola çıkıyorlarmış. Yayılar da karışan karşıya geçerken dikikatsiz geçiyorlarmış da ondan bunca çok kaza oluyorlarmış. Kimi büyüklere de düşünceleleri soruldu. Sanki sözleşmişler gibi hemen hemen hep aynı şeyleri söylediler. Fazladan olarak trafik kurallarına, işaretlere uymadıklarını söylediler. Bir başkası da, rüsvetle ehliyet verildiğinden kazaların çok olduğunu söyledi.

Tüm bunların hepsi, benzerlerini daha da çoğaltabiliriz, birer yanıkmaca ve yutturmacadır. Yol politikasına yönelik düşüncelerin önüne başka türlü de geçilemez zaten. Kimse yollara suç bulmuyor. Devletin ulaşım politikasına laf etmiyor. Kimse hovardaca satılmama çalışılan motorlu araçların satışını kısıtlanmasa gerektiğine değinmiyor. Üstelik anaıy burjuvazisine pazar bulunması için devlet, elinden gelen her türlü yardımı onlardan esirgeniyor. Arabaların artmasını için, sözüm ona yurttaşo her türlü "kolaylıklar" tanınıyor. Yurt içinde Anadolu'lu, Renault'lu, Murat'ı bilmeden BM'ci satılıyor. Yabancı ülkelerden su ya da

bu yolla yurda girenler de cabası. Kaldırımlar garaj olmuş. Adım atacak yer yok. Kaldırımlar yayaların geçit yeri değil, özel-tüzel arabaların park yeri. Buna karşın yolların durumu ne? Hangi kentimizde yollar yeterince geniş? Gidiş geliş yolları çağın gereklerine, diyelim otomotiv manayinin gelişmesine hoşut olarak uyarlanmış mı? Negezer. Hele kırsın. Kaldırımdan yürüyemeyen yurttaş ana yola iniyor. Kaldırma yakın yerler uçuk uçuk eulu çamur olduğundan trafik akitişinin en yoğun olduğu yere daha da sokulmak zorunda kalıyor. Zaten en geniş yolumuz ancak iki arabanın yan yana geçebileceği genişlikte. Onun da arasında ne bir engel vardır ne birşey. Ola ola bir çizir. İki günde silinen bir çizir. Alt geçit, üst geçit...? Bunlar da ne demek? Daracak tek kanal yolda acele işi olan bir trafik dinler mi? Boş bulduğu anda baap geçiyor. Hele son zamanlara özgü olarak da elektrik kısıtlamasından trafik lambaları yanıyor ki, sürücüye, ya da yayaya suçludur diyelim.

Kentler arasındaki yol sorununu sona aldım. Bu çok önemli çünkü. Dağlardan, derelerden, tepelerden, uçurum kıyılarından geçen yollarımız durumları yürekler acısızdır. İşte tüm suç bu yollarda. Yani daha doğrusu onu öylesine kısı tutan, birer cellat durumuna sokan yol politikasında. Suçu sürücüye, yayaya bağlamak, bence tüm anlamıyla yanlıştır. Kış aylarını düşünün. En geniş yolumuzda sık çatlaşıp iş araç ya yana gidebilir. Uçuruma yuvarlanmamak, bir çukura düşmemek, bir ataraya dalmamak, tepesine kaya parçaları yememek, bir kayaya toslanmamak için yolun tam ortasına yakın yerden gitmek zorundadır. Bu, yolu daha da daraltır. Yolun haygan yüzey olması, buz tutmuş olması da cabası. Kışın yol tamiri yapılmaz, değişik hava koşulları asfaltı bozar. Bombeleştirir. Çukurlaştırır. Sürücüler bunlardan da sakınmak zorundadır. Yollar en çok kırsıyollarla eskimeye başlar. Bu yüzden kırsıyolları yavaşlatmamız.

Simdi kazalara bakalım. Ya kırsıyaya yavaşıp uçmuşuz, ya karşı yönden gelen araba ile çarpışmışız. İççili ya da uykusuzluktan olan kazalar yok mudur? Elbette vardır ama yüzde kaç? Ya alt geçitler, üst geçitler? Hemen hemen sözi bile edilmez kentlerarası yollarda. Hele bakalım gidiş yolları bulur tipi ayırdın. Her yolda en az iki kanal olsun. Uçurumlar eğilim ve eğilimli yüksek duvarlarla güvence altına alınsın ki araba duvarı aşamayıp geri yola gelsin. Her beş kilometrede bir tamir girintisi yapılsın. Trafik akitişine engel olmayan güvenli girintiler... Lastiği patlayan sürücü için beş tag dizerek bu işi geçiştirmesin. Trafik işaretleri bir hafta içinde silinen ya da bozulan cisimden olmasın. Özel araba satışları planlı yapılsın. Kentlerarası ulaşımı devlet tekeline alsın, bakalım o zaman kazalar azalıyor mu, çoğalıyor mu? Böylece yakıt da hovardaca harcanmaktan kurtulsun. Bunun dışında yapılan çabalar gereksiz ve içtenlikten yoksun boşuna çabalar. "Doğlar iş başında görsün"dir. Her kazanın sonunda oturup nedenini şurada burada arayan yetkililer düşünmelidir. Yoksa hep aynı yalan ve aldatmacadır. Artık bunu yutmayacağız.

A. YEŞİLTEPE
KUTAHYA

"Biz CHP'yi destekledik onlar ise küfretti"

TOB-DER Kadıköy Şubesi kongresi 28 Ocak 1978 günü İstanbul'da Karkas salonunda yapıldı.

Bilindiği gibi sosyalist ve sosyal demokrat öğretmenler Adil Ülgen'in başkanlığında 3 yıldır Kadıköy Şube yönetimini buluyorlardı.

TOB-DER İstanbul şubesinde bulunan "Birlik ve Dayanışma" grubunun merkez yönetimi ile olan anlaşmazlığı, tüm şubelere de yansımaya çalıştığı öteden beri gözleniyordu. Grup, tek taraflı olarak sürekli bu çaba içinde görüldü.

Bunun yanı sıra, TOB-DER Kadıköy şubesinin TOB-DER şubeler yönetmeliğinin 4. maddesini hayata geçirmeye çalışması ve bunun paralelinde diğer şubelere tam bir dayanışma içinde olması İstanbul şubesindeki "Birlik ve Dayanışma"cuları rahatsız ediyordu. Çünkü böyle bir dayanışma, gerçek anlamıyla uygulanmadığına, grupçu ve sektör tavırları dışıyordu.

Söz edilen grup, kongre öncesinde, sürekli olarak şubede gedik açmaya çalıştı. Neredeyse iki ay oluyordu ve TOB-DER İstanbul şubesinin eski yönetimi ve yandaşları Kadıköy'ü mekana etmişlerdi. Bu "yoğun" çalışma ortamında, hiç kuşkusuz "İççi sınıfı" adına kırılan potansiyel bir para ediyordu.

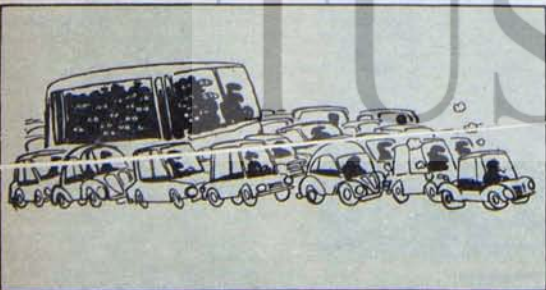
Neler mi söyüldü? Birkaç örnek:

Tüm seçimlerde kendileri CHP'yi desteklemişlerdi, oysa TIP CHP'ye bep küfretmişli... Böylelikle yaltakçı tutum, "İççi sınıfı" adına sürdürülüyordu. Daha neler: Şube Başkanı Ülgen, şubeyi TIP'in bir yan kuruluşu haline getirmişti. Düzlenen gecelerde Çark-Başak anlatılmış, Yürüyüş dergisi satılmıştı...

Bu ve benzeri soydan propaganda, iki aya yakın bir süreden beri gerek "Birlik ve Dayanışma" gerekse "Yurtsever Devrimci Öğretmen" grupları tarafından birlikte işleniyordu.

Kongre de bu gruplara mensup delegeler, diklet gibi hep aynı temayı çığnediler. Eleştirilere cevap veren Adil Ülgen şunları söylüyordu: "Demokratlar İçin Birlik", "Birlik ve Dayanışma" grubu gibi, kendini gizleme sahteliğine hiç bir zaman başvurmadığını, CHP'yi destekleme adına kitle kuyrukçuluğu yapmadığını anlattı. Sosyal demokratlar birlikteliğin ise kongrelere yönelik dar bir taktik olmadığını örneklerle açıkladı. Ülgen bir de "sosyal demokrat öğretmenlerin CHP ile özdeşleştirilemeyeceğini" sözlerine ekliyordu.

Yapılan seçimler sonucunda Adil Ülgen'in başında bulunduğu İlerici Demokratlar; Birlik ve Dayanışma ile Yurtsever Devrimci Öğretmenlerin toplam oyundan daha fazla oy alarak seçimleri kazandı.

Seçimlere iki ay kala:

FRANSA'DA NELER OLUYOR?

Rauf GÖNENÇ Fransa'dan Bildiriyor

Fransa'da Mart ayında yapılacak genel seçimler için kampanya başladı. Başkan d'Estaing kampanyasını geleneksel antikomünist şantajıyla açtı. Fransız solundaki gelişmeler ise uzun süredir ilgiyle izleniyor. Rauf Gönenç, ülkenin kaderinde belirleyici rol oynayacak seçimlerin iki ay öncesinde Fransa'daki genel durumu inceliyor:

● Fransa kapitalist dünyanın en gelişmiş ülkelerinden biridir. Bu büyük sanayi ülkesi, teknik ve kültürel alanlardaki olanak ve üstünlüklerine rağmen bugün derin bir bunalım içinde bulunuyor. 1975'ten beri gitgide ağırlaşan ekonomik bunalım 1,5 milyon işsiz bırakırken, yüzbinlerce üniversite öğrencisi geleceğinin güvensizliğini ve kurumlarının bunalımını yaşıyorlar. Kıscası Fransız toplumu, mevcut mekanizmaların yakın gelecekte hiçbir çözüm vaatmediği genel bir bunalım yaşıyor.

Bu durum karşısında Fransız solunun 1972'de imzalanan ortak hükümet programı 5 yıldır Fransız halkının gitgide artan güven ve desteğini kazandı. 1974 Başkanlık seçimlerinde yüzde 49 olan "sol birlik" oyu oranı 1977'deki değerlendirmelerde göre yüzde 52-53'e ulaşıyor. Ortak Program, Fransız toplumunun genel bunalımı karşısında somut bir değerlendirme yapmış, toplumsal düzenin ekonomik temellerini bunalımdan sorumlu tutmuştu. Çözüm olarak kısa dönemde en büyük tekelin kamulaştırılması, ekonomik yaşamın halk çıkarlarına göre yönlendirilmesi, tüm kurumların demokratikleştirilmesiyle halkın kendi yaşamını üzerinde egemenliğini kurmasını öneriyordu. Bu genel ilkeler ülke yaşamının bütün alanlarında somut önerilerle yaşama geçirilmişti. Bu yapıyla ortak hükümet programı işçi sınıfının sendikal örgütlerinin, öğrencilerin yığınal örgütlerinin, çeşitli meslek kuruluşlarının desteğini kazanmış ve dolayısıyla Fransa halkı içinde dayanaklarını sayısal olarak da oluşturmuş, pekiştirmişti.

DÜZENİN İKİ TEMEL DAYANAĞI SARSILIYOR

Bu gelişmeler Fransız tekelci burjuvazinin ve onun egemenliğini koruyan ve yöneten politik kadrolarının daralan bir alana itiyordu. Tekelci sermaye egemenliğinin savunucuları, egemenliklerini üzerine kurdıkları iki büyük dayanağı giderek yitiriyorlardı:

1) Ekonomik dayanak: Kapitalizmin, üleri ülkelerde, 30 yıldır tekelci devlet kapitalizmi yönünde gösterdiği gelişim, halk kitlelerinin yaşam düzeyini (en azından görünüşte) yükseltmiş, kapita-

list sömürünün vahşi yüzünü bir ölçüde gizleyebilmiş, geliştirdiği planlama teknikleriyle şiddetli devresel bunalımları az da olsa kontrol altına alabilmişti. Böylece düzenin savunması için bazı gerekçeler bulunabiliyor, kapitalist ülkelerin refahı sosyalist ülkelerin konforsuz yaşamıyla zıtlaştırılabiliyordu. Oysa son yılların ekonomik bunalımı bu temaya pek işlenemez hale getirmişti.

2) İdeolojik dayanak: Kapitalist toplumlarda insanların kafalarına yerleştirilerek istenen düşünce, kapitalizmin, kişilerin özgürlüklerini, kabiliyet ve çalışmalarını değerlendirebilecekleri düzen olduğu düşüncesidir. Buna göre sosyalizm, devletin toplum hayatının her alanı üzerinde diktatörlük kurup insanları makine gibi çalıştırmışından başka bir şey değildir. Dolayısıyla sosyalist ülkelerde insanlar özgürlüklerini devlet yararına yitirmişlerdir. Bu antikomünist konulamalar, işçi sınıfının politik etkinliğini rağmen Fransa'da da egemendi. Sosyalizmin temsilcisi politik örgüt, "diş güçlerin" işbirlikçisi, hürriyet düşmanı bir hareket olarak gösteriliyordu. FKP'nin 1935'ten bu yana aşağı yukarı düz bir seçim eğilimi göstermesi, o yıllarda elde edilen sadanın pek geliştirmede, belirli bir "tecrüt" in varlığını göstermektedir.

Bu ideolojik dayanak da son yıllarda önemli darbeler yedi. Tekelci kapitalizmin bir çalıkan insanları cenneti olmadıkları lyice belirleniyordu. "Çalışan kazanır" ya da "bilen bilmeveni yener" gibi sloganların hiçbir geçerlik taşımadığı açıldı. Sınıfsal imtiyaz ya da yoksulluklar kuşaktan kuşağa gitgide pekişerek geliyordu. Bir işçi çocuğunun parak bir tahsille yükselmesi, bir milyoner çocuğunun kötü yola saparak sefelete düşmesinden daha fazla olası değildi. Sosyalist ülkeler ise düzenli bir gelişme gösteriyorlardı.

Öte yandan soyut özgürlük teması da gitgide egemenliğini yitiriyordu. "Hürriyet düşmanlığı" ile suçlananlar, düzenin özgürlüğü nasıl kastediğini, yapısı itibarıyla tekelci kapitalizmin bir baskı düzeni olmanın kurtulamayacağına gösteriyorlardı. Fransa işçi sınıfının politik örgütü ise, gerçek özgürlük değerlerine bağlılığını ortaya koymak için geniş bir propaganda sürdürüyor ve başanlı oluyor.

Chirac-Giscard: Son sığınaktaki anti-komünist demogoji ve seçim hileleri

SAĞ YENİ BİR MANEVRA ZORUNLULUĞUYLA KARŞIYA

Bu ekonomik ve ideolojik dayanakların çöküntüye gidışı ve topluma büyük dönüşümlere dayanan bir yeni politik projenin gitgide ağırlık ve hatta sayısal üstünlük kazanması, Fransız tekelci burjuvazinin zor bir durumda bırakmıştı:

Fransa'da artık çok sağlam temellere dayandığı öne sürülen demokratik düzen, başıçı yollardan, tekelci kapitalizmin köklerini hedef alan dönüşümleri olanaklı mı kılıyordu? Küçük de olsa sayısal bir çoğunluğun sol birliği hükümete geçirmesi ve bu hükümetin köklü reformlara başlaması, Fransa'nın geri dönüşümlerini imkansız bir demokratik süreç girmesini sağlamaz mıydı?

Sağın tüm politik manevraları 1977'ye kadar aşağı yukarı hiçbir sonuç vermemiş, yukarıdaki sorular giderek olumlu yanıtlar almaya başlamıştı. Bu durumda tekelci burjuvazinin elinde son bir deney imkanı kalmıyordu: Sol birliğin parçalanması. Yani politik olarak yenilemeyen karşı gücün kendi içinde çökmesinin sağlanması.

Sol birlik böyle bir manevraya direnebilme için ne derece yatkındı, başka bir deyişle sol birlik "sağlam" mıydı? 1968'de, "FKP - eski Fransız Sosyalist Partisi sol kanadı" ittifakı ile temelleri atılan sol birlik, 1972'de ortak bir hükümet programı üzerinde anlaşmaya sonuçlanmıştı. FKP'nin büyük seçimsel başarıları (oyların yüzde 21'i) ve yeni kurulan "sosyalist parti"nin eski kadroların toplarlama gücü (henüz hiçbir seçime katılmamıştı), ittifak içindeki güçler dengesini oluşturuyordu. Sol birliğin ortak hükümet programı köklü hedefleri içeriyordu.

Ortak hükümet programı ve onun politik ifadesi "sol birlik" sürekli olarak güçleniyordu. Olağanüstü yerel durumların dışında, tüm ülkede 1974 Başkanlık seçimlerine, 1976 bölgesel seçimlerine ve 1977 belediye seçimlerine sol birlik ortak listelerle girdi. Başarısını giderek artırdı. Ancak bu arada yeni bir olgu ortaya çıkıyordu: Bazı seçkin değerlendirmeleri ve kamuoyu yoklamaları, sosyalist partinin kendi özgün tabanını oluşturmuş olduğunu, ve bir ayrı yapıya, komünist partisininin aşan bir seçim gücünü kazandığını ortaya çıkarmıştı. Burada, Fransa'daki tarihsel antikomünizmin etkinliğini, ve ortak programı dayandığı "antitekelci" geniş halk birliğinin, kısa dönemde, sosyalist partiyi FKP aleyhine avantajlı duruma soktuğunu gözönünde tutmak gerekirdi.

GOÇLER DENGESİNDEKİ DEĞİŞİKLİĞİN SONUÇLARI

Böylece ortak programın imzalanmasını sağlayan güçler dengesi SP lehine ve FKP aleyhine değişiyordu. Bunun sonucu ne olacaktı?

Sosyalist Parti eski sosyal demokrat SFIO'nun kadrolarının büyük kısmını içinde bulundurmaktadır. Bu unsurlar çoğu kez, geçmişteki eğilimlerini korumaktadırlar. Bunun dışında, sosyalist partinin resmî aydınlanı durumunda olan, ve parti içinde geniş etkinlikleri olmamakla birlikte ulusal planda partinin "modern, gerçekçi, teknik" tezlerini geliştiren birtakım teknokrat (kimli kez yüksek devlet memurları) unsurları bulunmaktadır. Parti lideri Mitterand'ın başlıca bu kesimlere dayandığı bilinmektedir. Öte yandan sosyalist partinin "sol"unu oluşturan ve belirli bir bağımsızlığı bulunan hayli geniş ve örgütlü bir CERES hareketi mevcuttur. Kısaca olmayan bir dönemde FKP ile SP'nin "birleşebileceği" tezini savunan bu hareket sosyalist partinin son kongresinde hizipçilikle suçlanmış ve özgün eylemini geriletmek zorunda kalmıştır.

SP'nin bu yapısı, onun, sağın muhtemel ideolojik baskılarına karşı koyacak kadar sağlam bir örgüt olmadığı izlenimini vermektedir. Nitekim FKP yöneticileri yıllar önce "birlik bir mücededir" derken, sosyalist partinin niteliğini sürekli değiştirilmesi geliştirilmesi gereğini talep etmişlerdir.

Ancak, bu nitelik değişimini ranatça gerçekleştirecek uzun bir süreç söz konusu değildir. Fransa'da sol birliğin gelişmesi, halkın ve parti militanlarının ortak programa olan inanç ve bağlılıklarının artması, ve sosyalist partinin ortak programı geri plana itme, birliği sadece bir seçim ittifakı olarak ele alma eğilimi

Fabre-Mitterand-Marchais: Kitleler, mücedede mızıkçılık yapanları braharak yuirimeğe devam edecekler.

minli dengelemiştir. Fakat seçimlerin yaklaşması ve tekelci burjuvazinin top-tan bir "korkutma" kampanyasına girişmesi, SP yöneminde gözle görülür bir sağa kayışı birlikte getirmiştir. Gerçekten de SP yöneticileri Fransa'nın ağırbaşlı bunalımın karşısında ortak programın köktenci çözümlerinden gitgide daha az söz etmeye başlamışlar; sol birliğin sağ hükümetlerden daha akıllı, daha etkili, daha teknik ve daha "insancıl" bir politika güdeceği havasını yaratmaya yöneldiler.

Bu gelişmeler karşısında, Türkiye kamuoyunda da bilindiği gibi, FKP halkın da etkili biçimde katılacağı bir "ortak programı güçleştirme", rakamlarla somutlaştırma kampanyasına girmiştir. SP yönetimi bu demokratik girişime katılacak ortak programı balka birlikte güçlendirmek yerine, durumu derhal FKP'nin "solu egemenlik kurma hevesi" olarak değerlendirmiş ve tartışmaya girmeyi yeğlemiştir.

TEMEL ANLAŞMAZLIK KONUSU

Seçimlerin yaklaşması karşısında zorunlu hale gelen ortak toplantılar, başından itibaren devletleştirmelemlerinin sayısı konusunda çıkan tartışmaları bir sonuca bağlanamamasıyla kesilmiştir. Tartışma, ortak programın öngördüğü gibi büyük tekelilerin tüm kollarıyla devletleştirilmesi (1500 dev şirket) hedefinin sosyalist parti tarafından sadece ana firmalara indirilmesi (200 şirket) dolayısıyla çıkmıştır.

Sorum, bir sayı sorunu değildir. Ortak programın özü üzerinde bir anlaşmazlık söz konusudur. Bu program tekelci kapitalist ekonominin, devlet etkinliğini artırıcı bir takım tedbirlerle yönetiminden ibaret teknik bir program değildir. Tüm toplumda temel demokratik reformların gerçekleştirilmesi söz konusudur ve büyük tekelilerin devletleştirilmesi, bu süreçte ulusal ekonominin halkı yararına yönlendirilmesinin en önemli bir aracı ve çalışma koşullarında yeni ilişkilerin kurulmasının bir koşulu olarak yer almaktadır.

Çıkmazın bugünkü durumu gelecek için pek ümit verici değildir. SP seçmelere bağımız olarak katılma hazırlıklarına çoktan başlamış; FKP ise nitekinin "ne pahasına olursa olsun hükümet etmek" değil işçi sınıfının ve tüm halkın ekonomik ve politik çıkarlarını savunmak olduğunu belirterek sol birliğin sağlayacağı salt seçimsel bir başarıdan yana olmadığını açıklamıştır. Kendisi de seçmelere bağımız olarak katılma karar almıştır.

FKP, bu koşullarda, olağanüstü durumlarda başvurulan "ulusal konferans"ı düzenlemiştir. Ocak ayı başında toplanan mlnt-kongre, tüm örgütün Parti yönetiminin çözümlerini paylaştığını ve politikasını desteklediğini ortaya çıkarmıştır. Bu konferansta söz alan delegeler, Fransız halkının üçte birinin gerçek bir yoksulluk içinde bulunduğunu, işsizlik ve hayat pahalılığı altında ezildiğini belirtmişler, toplumdaki ekonomik ve demokratik değişimleri gerçekleştiremeyecek bir hükümetten yana olmadıklarını açıklamışlardır.

BİRLİĞİN YENİDEN OLUŞTURABİLMESİNİN DAYANAĞI

Bu durumda FKP, SP'nin ortak programın temel hedeflerine geri dönmeye çağırılmaktadır. Sol birliğin bu temel üzerinde yeniden kurulabileceğini, bu gerçekleşmediği takdirde, seçimlerin iki turu arasında bir anlaşmaya varabileceğini savunmaktadır. FKP, seçimlerin birinci turundan sonra SP'nin eski çizgisine gelmesini, halkın baskısıyla olabileceği görüşündedir. Bu baskı, FKP oylarının yüzde 25 dolayına ulaşmasıyla kendini gösterebilecektir.

Sosyalist Parti FKP'nin bu tezlerine "demojokik" iddiasıyla karşı çıkmaktadır. SP'ne göre, FKP, soldaki üstünlüğünü kendisine kapırmışından sonra sol birliğin parçalanmasını istemektedir. SP yöneticileri, FKP'nin, ortak programın gerçek hedeflerinin korunması amacıyla aldığı ödünsüz tutumun, sol birliğin parçalanmasındaki sorumluluğunu gizlemek amacıyla güttüğünü yaymaya çalışmaktadır.

Fransa'nın en büyük işçi sendikaları konfederasyonu CGT, sol birliğin bu bunalımı karşısında FKP'yi desteklemiş, ortak programı destekleyen, ikinci konfederasyon CFDT beliriz bir tavır almıştır. Demokratik kitle örgütleri ve geniş halk kitleleri bu beklenmedik bunalım karşısında kesin bir tavır alabilmiş değillerdir.

Seçimlere iki ay kala Fransa'da durum budur. Sağ partiler ve tekelci burjuvazi, solun parçalanmış görünümünden son derece hoşnut durumdadır. Ne var ki, Fransa'da gerçek toplumsal dönüşümleri ancak bir sol birlik hükümeti gerçekleştirebilecektir. FKP'nin, SP'nin ve halkın büyük çoğunluğunun bilincinde olduğu bu gerçek, aynı zamanda birliğin yeniden oluşturulabilmesinin de dayanağıdır.

Demokrasiye karşı üçlü ittifak: EMPERYALİZM, TEKELLER VE KİLİSE

Emperyalist müdahale mücadeleyi geriletmemeyek

İtalya'da hükümet bunalımının doğmasıyla başlayan politik gelişmeler, ülkedeki demokratik süreçte karşı birleşen güçlerin niteliğini açıklıkla ortaya koydu. ABD Dışişleri Bakanlığının, İtalya'da komünistlerin hükümete katılmasına karşı olduğunu açıklamasından sonra, İtalyan patronların örgütü Confindustria ile Vatikan'ın sözcüleri de aynı yönde açıklamalarda bulundular.

İtalyan büyük sermayesinin örgütü Confindustria'nın Başkan Yardımcısı Buonocristiani, "komünistlerin hükümete katılması halinde toplumun bir kesiminde derin kaygıların uyanacağını, ekonomik canlanma çabalarının başarısızlık tehlikesi içine gireceğini" söyledi. Buonocristiani'nin bu sözleri, İtalyan tekelinin, "ülkeyi bir "yatırım grevi" ile tehdit ettiğini gösteriyordu. Daha doğrusu bir deyişle, "bugüne kadar ülkenin ekonomik durumunu zorlaştırarak demokratik kurumlar üzerinde baskı oluşturmaya çalışan tekeliler, bu girişimlerini daha sistemli bir biçimde sürdüreceklerini belirtiyorlardı.

İtalyan patronlarının örgütü, ayrıca, İtalyan Komünist Parti'nin, yarım yüzyıldır özel teğebbüce karşı düşmanlığını kendisini gösterdiğini de ileri sürüyordu. Confindustria'nın bu iddiası, gerekçe, İKP'nin, tekelci sermayesin baskı altında ezilen küçük ve orta boy işletme sahipleri arasında kazandığı saygınlığı yok etmeyi amaçlıyordu.

Bu arada papalığın devleti Vatikan'ın, çeşitli yollardan "komünistlerin hükümete karşı olduğunu" yaymaya çalışması da, yine İtalya'nın içişleri karşısında girişimlerinin bir örneğidir. Vatikan'ın statüsü, Hristiyan topluluğu üzerindeki kültürel ve manevi etkinliği ne olursa olsun, onu İtalya'nın devlet kurumlarıyla hiçbir ilişkisi olmayan bir ayrı devlet olarak belirlemektedir. Dolayısıyla Papalığın İtalya'nın içişleri konusunda şu ya da bu biçimde herhangi bir görüş belirtmesi, onun hukuksal varlığıyla uyumsuzdur.

ABD Dışişleri Bakanlığının, İtalyan patronları örgütünün ve Vatikan'ın birbiri ardınca yapılan açıklamaları, İtalya'da demokrasiye karşı bir üçlü ittifakın oluştuğunu göstermektedir. Bu üçlü ittifakın sac ayakları, emperyalizm ve NATO'cu militarist güçler, uluslararası tekellerle sıkı sıkıya bütünleşmiş büyük sermaye ve K İse'dir. Bu güçler, İtalya'da komünist partisinin hükümete katılmasını, ülkedeki bugüne kadarki hükümet biçiminde köklü değişikliklere yol açacağını, kendi çıkarlarını tehdit eden

bir durumu doğuracağını hesaplamaktadırlar. İtalya'da işçi sınıfının politik etkinliğinin hükümet düzeyinde de kurumsallaşması, Avrupa'da ve tüm dünyada gerginliği yeniden canlandırmaya çalışan emperyalist güçlerin planlarını tehdit etmektedir. Bununla, üç koldan İtalyan halkının bağımız iradesi üzerinde bir vesayet kurma girişimleri örgütlennmiştir.

BUNALIMIN GETİRDİĞİ YOL AYRIMI

Bugünkü hükümet bunalımı İtalya'ya bir yol ayırması getirmiş sayılabilir. Bu yol ayırımında sonucu belirleyecek olan karar, Hristiyan demokrasiden beklenmektedir. Azınlık Hristiyan demokrat hükümeti, kuruluşundan yaklaşık bir yıl sonra, 6 Temmuz 1976'da, ülkedeki diğer demokratik partilerle bir hükümet programı üzerinde anlaşma zorunluluğunu kabul etmiştir. İKP, bir yandan bu anlaşmanın olumlu yönünü ortaya koyarken, diğer yandan da, böyle bir anlaşmanın, Hristiyan demokrasinin İktidar tekelini koruma amacı için kullanılması endişesini dile getirmiştir. Nitekim son birkaç ay içinde, hükümet programı üzerindeki anlaşma, Hristiyan demokratlar tarafından ülkenin sorunlarının çözümlenemesinin bir kamufleji olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Ortak hükümet programının böylece gerçek amaçlarından sapıtılmaya çalışılması, İtalyan işçi sınıfı tarafından büyük bir tepkiyle karşılanmıştır. Bu arada İKP, sosyalist partisi ve cumhuriyetçi parti, ülkenin gereksinimlerine daha etkin bir biçimde cevap verebilecek bir hükümet formülünün bulunabileceği konusunda görüş birliğine varmışlardır. Şimdi sorun, böyle bir hükümet formülünün uygulanması konulup konulamayacağı sorunudur.

İtalya'nın ivedi gereksinimlerine cevap verebilecek böyle bir leri hükümet biçiminin gerçekleştirilememesi, İtalya'da yeniden antikömünizme dayanan bir hükümet deneyleri döneminin başlatılmasına anlamaya gelecektir. Hristiyan demokrat partisini, komünistlerin hükümete katılmasına karşı uzlaşmaz bir tavır alarak, yeniden koyu bir antikömünist doğrultuya çekmek isteyen güçler ilkededir. Bu güçler, hem HDP'nin yanında, gerici, faşist kanatta, hem de HDP içinde mevcuttur. Bu durumda HDP'nin içindeki güçler dengesi, hükümet bunalımının İtalya'ya önüne getirdiği yol ayırımından çıkış yönünü belirleyecektir.

Mitterand: Tekellerin baskısına boyun eğerse, emekçilerin örgütü mücaddeleli onu da aşarak devam edecek

1977'DE EDEBİYAT

Yöneten

Şükran KURDAKUL

Katılanlar:

Kemal ÖZER,

Alpay KABACALI

Şükran Kurdakul: 1977'de edebiyat hareketleri üzerine konuşacağız. Bunun değişik yolları var, herhalde döküm yapmak istemiyoruz değil mi arkadaşlar? Daha çok romanda, şiirde, hikayede yeni bir bakım sorunlar getiren yapıtlar üzerinde durma yolunu seçeceğiz. Katılıyor muyuz bu görüşe?

Kemal Özer - Alpay Kabacalı: Evet.

Şükran Kurdakul: Öyleyse ben şunu önereceğim: Yıllıklardan birisinin okuyorum, sanırım Erdal Öz yazmış bu yazıyı: "İlk okuyanlardan biri oldum, şaşkına döndüm. Yaşar Kemal sayısız kitap yazmış bir ulu yazar. Derim ki, Filler Sultanı ile Kırmızı Sakallı Topal Karınca, Yaşar Kemal'in yazarlık çizgisi içinde doruk noktasıdır. İçin asıl ilginç yanı da Yaşar Kemal bu romanı çocuklar için yazdı." Erdal Öz'ün bu konuşuna karşın Rauf Mutluay şöyle diyor: "Doğallıkla katılmam. Ne bir doruk noktası sözkonusu, ne de bir çocuk romanı olgusu. İkiisi de yanlış." Ne diyorsunuz? Bir romancı karşındayız, Erdal Öz, beğenimi ileri sürüyor. Bir de eleştirmen karşındayız, Rauf Mutluay, ikisi tamamen birbirine zit görüşler ileri sürüyorlar. Alpay Kabacalı, sen ne diyorsun?

Alpay Kabacalı: Bence 77'nin romanları içerisinde Yaşar Kemal'in kitabının önemli bir yanı var. Çünkü Yaşar Kemal bir halk masalından yola çıkıp çağımızın bir sorununu başarılı bir roman bütünü içerisinde vermeye başlamıştır "Filler Sultanı İle Topal Karınca" da.

Şükran Kurdakul: Yani Yaşar Kemal'in romancılık yaşamında bir aşama sayabilir mişin bu kitabı?

Alpay Kabacalı: Onun romancılık zincirine eklenen bir başarı halkası olarak nitelenebilir gerekir.

Şükran Kurdakul: Peki genel olarak, gerek gazetelerde, gerek dergilerde, zaman zaman da radyoda, özellikle roman üzerine çok konuşmalar oluyor, bu demin adını andığımız eleştirmen de dahil olmak üzere, bazı yazarlar kurulu üyeleri konuşuyorlar... Bu derece çelişik yargılar ileri sürme olayı karşısında bizim salılabeceğimiz tavr ne olur? Kemal Özer ben bunu sana soruyorum.

Kemal Özer : Bu yıla özgü bir şey değil bu. Bu tür değerlendirmeye yazılarda öteden beri alıştığımız bir tavr var. Yıllıklarda yapılan ya da dergilerde yapılan değerlendirmelerde, aslında ne o yılın dökümü tam olarak yapıyor, ne de yapılan değerlendirmelerde o yılı kavrayan genel yargılara varılıyor. Bence işlevsiz bir yapı ortaya çıkıyor. Aslında bu tür değerlendirmelerde olumlu bir sonuca varmak için, bu değerlendirmeyi yapan kişi ya da kişilerin kendi dar değerlendirmeye çizgilerini dışına çıkarmaları gerekli. Ve önce, bir yılın bütün halinde ortaya çıkmasını sağlayıcı, genel çizgileriyse bir yılı değerlendiren bir tablo vermeleri, sonra da söyledikleri, eserler üzerine ya da kişiler üzerine söyledikleri, vardıkları sonuçları bu genel tablonun içine yerleştirmeleri ve böylece okuyana bütün bir yılı kavrama olanağını vermeleri gerekir kanısındayım.

Şükran Kurdakul: O zaman, şöyle anlaşılıyor. Bizim bu konuşmamızda edebiyatın başlıca türleri üzerinde görüşlerimizi bildirirken, Kemal Özer'in önerdiği yöntemi benimsemeye gerektiği, bunun daha doğru olacağı anlaşılıyor. Örnek gördük, başka örnekler de ileri sürülebilmiz aynı dökümlere bakarak. Alpay arkadaşımız olabildiği kadar bu genel tabloyu çizsin, bu genel tablo içinde 1977 yılında roman ve hikaye türlerinde bir gelişme var mıdır, ya da gelişme ne dereceye kadardır sorusunu yanıtlamaya çalışsın.

Alpay Kabacalı: Sayı olarak 1977'nin romanları fazla değil. Önümüzde bir liste var: Yaşar Kemal'in kitabından başka, Fakir Baykurt, "Karaahmet Destanı", ve "Yayla", Peride Celal, "Çu Yirmidört Saat", Güneş Dal, "İş Sür-günleri", Ferit Edgü "O", Afet İlgez "Aşamalar", Yıldız Incesi "Süt Güğümün-deki Kurbağalar", Aziz Nesin "Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz", Abbas Sayar "Dik Bayır", Mebmet Selahattin "Sam Yeli", Kemal Tahir "Dam Ağası".

Şükran Kurdakul: Bir de galiba Kemal Tahir'in 78'e dönmeden önce çıkan "Bir Mülkiyet Kalesi" var.

Alpay Kabacalı: Hikaye kitapları: Oktay Akbal "İkyaz Devrimi", Hulki Aktunç "Kurtarılmış Haziran", Çetin Altan "Bir Yumak İnsan", Mustafa Balel "Kiraz Küpeler" Leyla Erbil "Eski Sevgili", Sait Faik, "Balıkcının Ölümü", Mehmet Güler, "Ak Badanalı Ev", Haydar Koyunoğlu "Dişle İle Dilşe" Yüksel Pazarkaya "Oturma İzni", Necati Tosuner "Sisli", Bekir Yıldız "Demir Bebek", Adnan Özyalçın "Gözleri Bağlı Adam", hikaye kitapları da bunlar.

Şükran Kurdakul: Bu yazar isimlerinin ve bu eserlerin sende bıraktığı genel izlenim ne olmuştur?

Alpay Kabacalı: Daha önceki yılları, 1976'yı düşünürsek, bu sayısal gerilemeye paralel olarak, içerik yönünden de fazla bir atılım yapıldığı söyle-nemez. Romancılarımız ya da öyküçülerimiz genel olarak toplum sorunlarını konu ediniyorlar. Fakat işledikleri konuları yeni bir bakış açısıyla ortaya koyduklarını ileri süremeyiz. Bu bir genelleme tabii...

Şükran Kurdakul: Bu genelleminen yöntemine bir itirazım olmuyor da, hikaye kitaplarıyla romanları ayrı ayrı düşünme yolunun daha doğru olacağı kanısındayım. Hikaye kitapları üzerinde ayrı görüş, romancılar üzerinde ayrı

görüş ortaya koyalm. Yani her ikisi için de geçerli mi bu ileri sürdüğün düşünceler?

Alpay Kabacalı: Hikayede romana oranla bir ilerleme var, gerek sayısal olarak, gerekse içerik yönünden. Hikaye derken, sadece kitapları değil, dergilerde yayımlanmış hikayeleri de düşünmek gerekir. Dergilerde yeni yeni genç yetenekli imzalar rastlanıyor. Buna karşılık, Milliyet Yayınları Roman Yarış-masının da ortaya koyduğu gibi dikkati çeken yeni genç romancılarla karşılaşmadık. Ötekiler de genellikle sözü edilmeye değer atılımlar yapmadılar.

Şükran Kurdakul: Bir şey sormak istiyorum burada. Acaba romancı, yarıncının daha fazla yayımlanma isteğine koşturmuş bir durum aldığı için mi nitelik bakımından romanda bir düşme oluyor. Bazı yazarlara, bazı isim yazmış romancılar yayınevini, her yıl değişse bile iki yılda bir romanını bekleme durumu o romancıyı yapıp bir hızlanmaya yönelttiği için mi bu nitelik düşme oluyor?

Alpay Kabacalı: Belki romancı kendisini yapıt vermeye zorlulu hissedi-yor, amadan iki yıl geçti, mutlaka bir roman yazmam gerekir, diye düşünür-ör... Üzerinde fazla ilgilenmeden yayımlanmasına razı oluyor. Bu da daha önceki romanlardaki başarıyı düşürüyor.

Şükran Kurdakul: Kemal Özer, senin bu soru için düşüncelerin neler?

Kemal Özer: Yani yarıncının, romancıyı yöneltmesi mi bir anlamda?

Şükran Kurdakul: Evet, Armağanlar. Şimdi hatırladığımızda göre üç roman armağanı var. Bu bir heveslendirmeye oluyor mu?

Kemal Özer: Evet, olabilir. Bir de şu gözlemlenebilir. Son yıllarda, son on-onbeş yıllık dönemde roman türüne okudur gösterdiği ilginç bir gelişme genel olarak gözlenebilir. Hem sayısal bakımdan hem de değer verme bakımından roman türü en canlı yıllarını yaşıyor. Bu hem yeni yazarların ortaya çık-masında hem de daha önce anlatı türünde yapıt vermeye yazarların romana yönelmesinde etken oluyor. Ya da karşılıklı bir ilişki var. Okurden gelen ilginç artması roman üretimi de etkiliyor. Hem yeni yazarların ortaya çıkması bakımından hem daha önce anlatı türünde yapıt vermeye yazarların bu türü aşırıl- vermesi bakımından. Bana öyle geliyor. Örneğin Milliyet Roman Yarışmasına hatırladığımız göre 312 roman katılmış ilk yıl ve bunların çoğu da önce yazıtları yayımlanmamış yazarlar. Yani bu türde okudur gelen ve yarışma-lardan gelen bir ilginç etken olduğu görülüyor. Bir de şu belki; bazı yazarlar şim-di aklına geliyor bu konuda Türkiye'nin toplumsal sorunlarının roman türü içinde konuğulması, yanaması, roman türü yoluyla bu sorunların açılması dö-nemi de bu günler için sözkonusu edilebilir. Örneğin 12 Mart, ayırtma ve toplumsal olaylar olarak bir çok iktisadî ve bunca roman türüyle karşıla-nabilecek bir hareketlilik, canlılık, sorun, sorunlar, sorunlar getiriyordu. Bunun da etken olduğu söylenebilir. Toplumsal olayların gittece hareket-lilik ve renklilik kazanması, ancak roman türüyle bunlara yaklaşıldığı zaman or-tuna bazı yapıtların çıkmasına olanak veriyor. Roman türünün gelişmesinde bunlar da etken olduğuna sanıyorum.

Şükran Kurdakul: Bende belirten bazı genel kanıları somutlamak için soruları bu tarzda yönelttim. Daha önce edebiyat tarihi dolayısıyla çağıştın romanlardan bazıları, kendi romanların, örneğin ilk romanın 40 say-falık bir bölümünü döndürücü romanın içine yerleştirdiğini, sekiz sene sonra çıkan bir romanının, eleştirmenler ya da okurlar tarafından çok sevildiğini hissettiği iki hikayesini, başka bir romanına, deyim yerindeyse montaj yapıt-ğını gördüm. Bu yalnız bir romancıda değil. İki üç romancıda bunu saptamak olanağı var. Demek ki armağanlar yoluyla, yayınevini roman basmaya daha açık olması nedeniyle, Kemal Özer arkadaşımızın da dediği gibi okurun roma-na daha fazla ilgi duyduğu düşüncesiyle romancılarımızda gerekli hazırlık, dizim gücü, potansiyeli oluşmadan, hızlı roman yazma isteklerinin bir kanıtı oluyor bu. Alpay arkadaşın ne ne diyor?

Alpay Kabacalı: Sizin bu gözlemleriniz doğru. Bence şunu da eklemek gerekir. Türkiye'de toplumsal olaylar alabildiğine hızlı geliyor. Romancının bu hızlı gelişme romanında gerek içerik gerek anlatım olarak ayak uydurması gerekir. Romanımızın duraklaması bize de buna bağlanabilir. Bir yetişme dö-nemi söz konusu...

Şükran Kurdakul: Yetişme döneminden neyi kastediyorsun?

Alpay Kabacalı: Toplumsal olayları kavrayıp yanıtsamak. Olaylar o ka-dar hızlı geliyor ki, romancı da acele ediyor bunları kavrayıp yanıtsamak için. Ayrıca genç yeteneklerin toplumsal dinamikleri yanıtsatma tutkusuyula çalakalet yazdıklarını yayımlatma tutkususu da söz konusu...

Şükran Kurdakul: Aceleden güncelleştirmeyi kastediyorsun...

Kemal Özer : Güncel olaylara yetişmeyi...

Şükran Kurdakul: Buraya kadarki konuşmalarınızda, belki romanın bir ölçüde genel sorunlarına değindik. Ama roman üzerinde Alpay arkadaşımız genel görüş belirtti. Eleştirmeciyi yapıt arasındaki ilişkiyi söz konusu etti. Peki hikaye üzerinde ne düşünüyorsunuz? Hikayecinin de armağanlar yoluyla hız-

İşçi öğrenci

öğretim üyesi birliği, ODTÜ'de çözümün güvencesidir

İlhan AKALIN

Orta Doğu Teknik Üniversitesi, geride bıraktığımız bir yıl içinde en çok sözü edilen öğrenim kurumlarından biri. 1977 yılının ilk aylarında MC iktidarı ODTÜ'nün işgaline başlamış ve bir-iki ay sonra da işgalini tamamlamıştı. İşgalde silahlı-vurucu güç olarak işçilerimiz de ODTÜ'ye yerleştirilen üçü okullardan yararlanmıştı.

Bu işgal aynı biçimde Erzurum Atatürk Üniversitesinde de tam boy gerçekleştirildi. Üstelik kamuoyunda pek yankı da bulmadı. Üstelik hâlâ sürüyor. MİSK üyesi Türk-Büro sendikası Atatürk Üniversitesinde çözüldü. Türk-İş üyesi Tez-Büro-İş'in örgütülüğünü krizi, işyerinden kovaldı.

ODTÜ'de işçiler-Sosyal-İş'in varlığı ve yürüttüğü politika MİSK'nin ODTÜ işyerinde yetki alması ve çözümlenmesini önledi. Bu, üzerinde durulmayan, görülen bir sonuç.

Yüksek öğrenim ya da üniversite denilince hâle aka öğrenciler ve öğrendi olayları gelmekte. Bunun böyle oluştu tesadüfî değil, belirlenmişlerin sonucu. Yönlendirme günlük basın ve kitfe yayın organlarımızı kasten olarak ve sıratları işliyor.

ODTÜ'nün faşist güçlerce işgali sırasında ilk kez ODTÜ'deki tüm güçlerin güç birliği oluşturulmasına gidildi. Hedef, ODTÜ'nün demokratikleştirilmesi, işçilerin-öğrencilerin-öğretim üyeleriyle asistanların ekonomik ve demokratik haklarının korunması, yeni haklar elde edilmesiydi. Güçbirliğinin ilkeleri ODTÜ'deki üç kesimin örgütleri arasında protokole bağlanmış ve ortak çalışmalar başlatılmıştı.

ODTÜ işçilerinin örgütü Sosyal-İş, öğrencilerin örgütü olarak kabul edilen Öğrenci Temsilciliği ve öğretim üyelerinin örgütü TUMOD kamu oyuna müsterek açıklamalarında ilan etmişlerdi:

— ODTÜ yönetiminin Sosyal-İş ile toplu iş sözleşmesi görüşmelerine oturması,

— Öğrenci temsilciliğinin resmen kabul edildiğinin açıklanması

— Öğretim üyelerinin özlük işlerine ve akademik özelliklerine yönelik tedit ve baskıların kaldırılması,

— Hasan Tan'ın rektörlük görevinden uzaklaştırılması ve en kısa zamanda tüm üniversite topluluğuna benimsenebilecek demokrat bir kişilerin rektörlüğe seçilmesi kadar mücadele edilmesidir.

Ortak çalışmalar sürdürüldü. Belirlenen ortak görüşler zaman zaman ortak bildiri halinde kamuoyuna basın toplantıları yoluyla aktarıldı. Gel gör ki, bu doğru çalışma TRT'nin hiç bir yayınında yer almadığı gibi gelişmeler ilerledikçe basın da pek itibar etmedi. Oysa varılan nokta gerçek örgütlenektir, yapılması gerekendi, örnek tavrıdır.

BUGÜNKÜ DURUM

ODTÜ'deki demokratik ortamın elde edilmiş süreci Haziran 1977 seçimlerinden sonra başladı ve 2. Cephe Hükümetinin kurulmasından sonra da ilerleme kaydedildi. Bu kazanımda üçlü ittifakın kendisi hatta sadece görünümü de pay sahibidir.

ODTÜ BUGÜN DE ÖĞRENİM KURUMLARINA YÖNELİK SALDIRILARIN BAŞLICA HEDEFLERİ ARASINDA. ODTÜ KİTLESİ, BUGÜNE DEK SALDIRILARINI BİLİNÇLE VE CESARETLE GÜÇLENDİ. BUNDA, İŞÇİ-ÖĞRENCİ VE ÖĞRETİM ÜYESİ BERABERLİĞİNİN BÜYÜK KATKISI OLDU. ARAŞSACINA DÖNDÜRÜLMEK İSTENEN ODTÜ'DE, İLERİCİLERİN BAŞARISININ TEK GÜVENESİ YİNE BU BİRLİĞİN KORUNMASI VE PEKİŞTİRİLMESİDİR.

ODTÜ'deki faşist işgalin gösterdiklerinin başında ise faşizmin başlık hedefinin işçileri saltı olduğunu açık biçimde gözlemiş geldi. ODTÜ işçileri faşizmi günlük hayatlarında, çalışma hayatlarında yaşadılar.

Bu dönemde işçilerin ortak talebi olan "ODTÜ yönetimi Sosyal-İş ile toplu iş sözleşmesi görüşmelerine oturmalıdır" isteği Sosyal-İş tarafından yazılı olarak teklif edildi. Göreceli de olsa var olan demokratik ortamda ODTÜ yönetiminde görevli olanların bu talep karşısındaki tavrı, Hasan Tan yönetiminin tavrdan farklı olmadı.

Bunun yanında ortaya bir başka tavrı daha çıktı. Bu tavrı ODTÜ öğrenci temsilciliğinin tavrı ve işçilerin ekonomik-demokratik mücadeleleriyle ilişkilidir. Bu tavrı açıklamadan önce ODTÜ işçilerinin ekonomik-demokratik mücadelelerinin bugünkü durumunu açıklamak gerekiyor. Açıklamanın önce teknik yönünü vermeye çalışalım.

Ülkemizde yürürlükte olan toplu iş sözleşmesi düzeninin pek çok aksak yönü var. Bunlardan birisi de bazı işyerlerinde çalışan işçilerin grev haklarının olmaması. Eğitim işleri de yasakları içinde sayılır. Yani eğitim kuruluşlarında çalışan işçiler, ekonomik-demokratik

hakları var. Bu kurulun oluşumu ise daha ilginç. Yüksek Hakem Kurulunda tarafları temsil eden hiç kims yok. Yüksek Hakem Kurulu şöyle oluşuyor: Yargıtay iş davalama bakanı başkanlığında, bir danıştay dairesi başkanı, bir öğretim üyesi, çalışma bakanlığının iki memuru, Türk-İş den iki temsilci ve işveren sendikaları konfederasyonu (TİSK) temsilcisi iki kişi.

KONUNUN İKİNCİ YANI VE ÖĞRENCİ TAVRI

ODTÜ işçilerinin ekonomik-demokratik mücadelesinin bugünkü konuma gelmesinin ikinci yönü teknik yön kadar önemli. Önemli oluşunun da birkaç yanırı. Birinci yanı ODTÜ işçilerinin yıllardır içinde bulunduğu işyeri sendikacılığı ve bu sendikacılığın açmazlarından kurtulmak için vereceği mücadelede deneyiz oluşu. İkincisi, bu mücadelenin yetki safnasına ulaşmasından sonra ODTÜ'nün faşist güçlerce tam anlamıyla işgal edilmiş olması. Üçüncüsü, yetkinin kesilmesi nedeniyle kadar sendikal işleyişin yürütülmesinde örgütlenilmesini sağlanamaması.

ODTÜ'de sindirme çabaları boşa çıkarılacak

mücadelelerinde grev haklarından yoksunlar. Grev yasığı bulunmayan işyerlerinde toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde ortaya çıkan uyuşmazlık durumlarında grev yapma hakkı doğuyor, grev yasığı bulunan işyerlerinde ise uyuşmazlıklar tarafların dışında yasada belirlenmiş kişilerle oluşan hakem kurulunda kesin çözüme ulaşıyor. Kesin çözüm ise işçilerin istemlerinin çok gerisinde kalıyor.

Uyuşmazlık halinde ilk başvuru olacak kuralı İ Hâkem Kurulu. Bu kurulda iki işveren ve iki sendika hakemi var. Bunun dışında ise 3 kişi var. Birincisi, kurulun başkanı olan iş yergisi, ikincisi bölge çalışma müdürü, üçüncüsü ise il hukuk işleri müdürü. Uygulamada sonuca belirleyen bu üç kişilerin oyu. Bütün sonuçlara bakıldığında bu üç oy toplu iş sözleşmesi hükümleri olacak temel konularda işverenlerin teklifleri lehinde işliyor.

İ Hâkem Kurulunun toplu iş sözleşmesi hükümleri demek olan kararlarına tarafların Yüksek Hakem Kurulu'na itiraz

silahlı görüşmelerle işçilerin istemleri doğrultusunda değiştirme yoluna başvurmak. Sosyal-İş bu yola başvurmuş ve ODTÜ yönetimiyle görüşmelere başlamıştır.

İ Hâkem Kurulu çalışmalarının gündeminde 4-5 madde kaldığı günlerde (Aralık 1977 sonları) daha önceden de bilinen bir tavrı açıklığa çıkmaya başladı. Açıklığa çıkan tavrı yönlendiren öğrenci temsilciliğiydi. Yine öğrencilerin yönetiminde bulunduğu bir sendika da yönlendirmeye us olarak kullanılmaktaydı. Yönlendirilmek istenen ODTÜ işçilerine hedef olarak Sosyal-İş gösteriliyor. Bugün ortaya çıkan ve ODTÜ işçilerinin istemlerinin gerisinde olan İ Hâkem Kurulunun bağladığı toplu iş sözleşmesinin "tek sorulmuş Sosyal-İş'di". Yönlendirenlerin deyimleriyle Sosyal-İş "işçileri satmıştı".

Bu yönlendirmede uygulanmak istenilen bir yöntem de Sosyal-İş'in yetkileri ilişkilisi kesmek. Sosyal-İş'in yetkileri, bildiri, gazetesi ODTÜ işçisine ulaşmaz ise meselenin kendi açmazından bitmiş olacağını hembediyorlar. Bunu sağlamanın yolu da kaba güç kullanmada götüyorlar. Ve bunu uygulaması sokuyorlar. Korkulan, işçileri Sosyal-İş'e karşı yönlendiren söylemlerinin yanlışlığını Sosyal-İş'in söyleyebilecekleri, bildiri, gazetesinde yazdıklarıyla ortaya çıkması

BİR HATIRLATMA, KİM ZARAR GÖRECEK?

Mücadelenin tüm boyutlarında süreklilik var. Ülkeniz gerçeğinde demokrasi mücadelesi de süreklilik taşıyor. Bugün, dünya ortamlarında sözkonusu. Bugün, dünya ortamlarında demokratik ortamda mücadele sürüyor. Yarı ile ortanın bugüne kıyasla daha demokratik ortamda mücadele sürüyor. Yarı ile ortanın bugüne kıyasla ne olacağını kestirmek güç. Ortam ne olursa olsun mücadelemizin değişmez kuralları da var. Bu kurallardan birisi, hatta başta geleni ODTÜ özelinde üçlü ittifakın protokoline geçmiştir. Aynen şöyle:

— Üç örgütün (Sosyal-İş, TUMOD, Öğrenci Temsilciliği) birbirlerinin işçilerine hiç bir şekilde karışmaması,

— Yalnızca bir örgütün kitlesini ilgilendiren bir sorunun çözümünde diğer örgütlerden gelecek yardımların, sorunu olan örgütün belirleyeceği biçimde ve koşullar altında yapılması, bunun dışında yapılacak istenilecek ilgi niyeti ama gelişigüzel yardım önerilerine ve girişimlerine karşı çıkılması,

— Her örgütün, diğer örgütlerin güçlenmesini ve etkinleşmesini sağlaması"

Bu doğruları, imza altına alındığı ortamın şartlarında var sayıp, ortamın farklılık da olsa değişmesinden sonra yok saymak mümkün değil. Yanlış olan işçilerin ekonomik-demokratik mücadelesinin öğrencilerin öncülüğünde yürütüleceği görüşüdür. Bugün ODTÜ'de yapılacak istenilen de budur.

Bugüne kadarki eksikliklerin, ne yandan gelirse gelsin, bilincinde olarak ve bunları gidermeye yönelik yeni hatırlama karşı mücadelemizin de analizi sürdürülmesi, ODTÜ'de çözümü gerçekleştirecektir.